

Opinnäytetyö (AMK)
Liiketalouden koulutusohjelma
Juridiikka
2012

Riikka Kuusisto

TODISTAJAN VALAN MERKITYS 2000 -LUVULLA

– uudistamisen tarpeellisuus

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Riikka Kuusisto

TODISTAJAN VALAN MERKITYS 2000 -LUVULLA

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia ihmisten asenteita todistajan valaa kohtaan. Yksi keskeisimmistä kysymyksistä, joita tutkimuksella haluttiin selvittää, oli tulisiko todistajan valaa uudistaa nyt kun ollaan 2000 –luvulla. Todistajan vala on useita vuosikymmeniä sitten viimeksi päivitetty, joten sen sanavalinnat ovat vanhahtavia. Lisäksi haluttiin selvittää, mitä ihmiset ajattelevat siitä, että todistajan vala vannotaan Jumalan nimeen. Tutkimuksen avulla haluttiin selvittää näkemykset siitä, että onko todistajan vala hyvä nykyisellään vai tulisiko Jumalan nimeen vannominen poistaa kokonaan. Lisäksi tutkimuksen kohteena oli se, että onko todistajan valalla yhä sama merkitys nykypäivänä kuin ennen. Mielipiteet rangaistuksen laajuudesta olivat myös analysoinnin kohteena. Näiden avulla saatiin tietoa siitä, tulisiko todistajan valaa uudistaa.

Aluksi tutkittiin, miten todistajan valaa on muutettu viimeisen parin sadan vuoden aikana ja sen jälkeen tuotiin esille muutosehdotuksia, joilla todistajan valaa on viime vuosina yritetty parantaa. Koska pääpaino tutkimuksessa oli ihmisten mielipiteillä, niin suoritettiin kysely Turun ammattikorkeakoulun Lemminkäisenkadun opiskelijoille. Vastauksien perusteella saatiin tietoa asenteista todistajan valaa kohtaan. Tätä tietoa täydentääkseni suoritettiin muutamia ihmisten haastatteluita, joissa päästiin kysymään tarkempia kysymyksiä mielipiteistä. Lisäksi arvioitiin muutama oikeustapausta, jotta tuli esille, mitä perätön lausuma käytännössä tarkoittaa.

Kyselyni seurauksena tuli esille, että ihmiset uskovat, että todistajan vala ei pakota puhumaan totta, koska ihmisten moraalit on heikentynyt. Monet myös ajattelevat, että uskontoa ei tulisi sekoittaa oikeudenkäynnissä todistamiseen. Toisaalta osa ajattelee tasa-arvoisesti, että muillakin uskontokunnilla tulisi olla oma valansa. Kuitenkin lopulta suurin osa ihmisistä oli sitä mieltä, että olisi parempi, jos kaikille olisi yksi yhteinen vala. Perättömän lausuman rangaistuksen ajatellaan olevan liian lievä, mutta toisaalta rangaistusta koventamalla ei uskota pystyvän vaikuttamaan.

Johtopäätöksenä voitiin todeta, että todistajan valaa tulisi uudistaa. Kehitysehdotuksena annettiin, että jatkossa olisi vain yksi yhteinen vala, joka vannottaisiin käsi Suomen Laki – teoksella. Lisäksi todistajien turvallisuuden tulisi kiinnittää enemmän huomiota tulevaisuudessa.

ASIASANAT:

Todistajan vala, todistajat, valat, oikeudenkäynti, perätön lausuma ja esitutkinta.

Riikka Kuusisto

THE MEANING OF A WITNESS OATH IN THE 21ST CENTURY

The purpose of this thesis was to research people's attitudes towards a witness oath. One of the essential questions to focus this study on is to find out if there is a need to reform the witness oath now when we live in the 21st century. The witness oath is several decades old, so many dictions are archaic. Furthermore, it is investigated what people think about taking an oath via the name of God. The objective was to find out people's opinions about whether the witness oath is good in its present form or should the swearing through the name of God be removed. In addition, it is under the investigation, if the significance in witness oath is as relevant nowadays as in the past. It is analyzed if people think that punishment of ungrounded dictum is strict enough. The goal is that all this information would clarify if the witness oath should be reformed or not. I believe that in the end of this thesis some ways to improve the witness oath are offered. This thesis includes valuable information about people's attitudes towards the witness oath and when amendments are formed, they can use this information.

At first, the research discusses how witness oath has been changed during a couple of hundred years. After that, it is presented how there has been attempts to amendments in the witness oath within the last couple of years. A survey is made among the students at the Turku University of Applied Sciences, who study in the unit of Lemminkäisenkatu. This is done because of the primary focus of this thesis is on people's opinions. In addition, I am going to evaluate some law cases, which show what ungrounded dictum means in practice.

The results of this survey prove that people believe that witness oath does not force to speak the truth, because the moral of people has decreased. Many also think that they should not mix religion with giving a witness oath in the court. On the other hand, many are more equal and are saying that all religions should have their own oaths. After all, most people think that it would be better just to have one oath for everyone. It is believed that punishment of ungrounded dictum is too light, but nobody believes that it would change anything if punishments were heavier.

In conclusion, it can be said that witness oath should be reformed. An improvement suggestion is that in the future there is only one oath to be sworn by the hand on the book of Finnish law instead of the Bible. In addition, more attention should be paid to the safety of the witness.

KEYWORDS:

Witness oath, witnesses, oaths, litigation, ungrounded dictum and preliminary investigation.

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET JA SANASTO	7
1 JOHDANTO	8
2 TODISTAJAN VALAN HISTORIA	9
3 TODISTAMINEN OIKEUDENKÄYNNISSÄ	10
3.1 Todistaja ja todistelun merkitys	10
3.2 Niskoitteleva todistaja	11
3.3 Todistelun valmistelu	11
3.4 Todistajan kutsuminen	13
3.5 Erityisryhmät	13
3.6 Todistusvelvollisuuden päätyminen	14
4 PERÄTÖN LAUSUMA	15
4.1 Perättömän lausuman rangaistavuus	15
4.2 Perätön lausuma mediassa	16
4.3 Perättömien lausumien määrän kehitys	16
5 TODISTAJAN VALA	19
5.1 Todistajan kuulemisen aloitus ja henkilötietojen kysyminen	19
5.2 Korvaus todistamisesta	19
5.3 Todistajan kohteleva	19
5.4 Valan vannominen	20
5.5 Valat	20
5.6 Arviointia todistajan valasta	21
6 TEHDYT ALOITTEET TODISTAJAN VALAN UUDISTAMISEKSI	22
6.1 Yleistä muutosehdotuksista	22
6.2 Asianajajaliiton muutosehdotus	22
6.3 Vapaa-ajattelijain Liitto ry:n kannanotto	23
6.4 Vastaus Vapaa-ajattelijain Liitto ry:n muutosehdotukseen	24
6.5 Muut kannanotot	24
7 KYSELY	26
7.1 Kohderyhmä	26
7.2 Kyselyn toteutus	26
7.3 Kyselyn tavoitteet	27
8 KYSELYN TULOSTEN ANALYSOINTIA	28
8.1 Vastaajien määrä ja sukupuolijakauma	28

8.2 Ikäjakausma	28
8.3 Tietämys todistajan valasta	29
8.4 Toden puhuminen todistajan valan seurauksena	30
8.5 Tietämys perättömän lausuman rangaistuksesta	31
8.6 Mielipiteitä rangaistuksen ankaruudesta	32
8.7 Todistajan merkitys	33
8.8 Mielipiteitä Jumalan nimeen vannomisesta	33
8.9 Yksi yhteinen vala kaikille	34
8.10 Uudistuksen tarpeellisuus	34
8.11 Avoimien vastausten analysointia	35
9 OIKEUSTAPAUKSIA TODISTAJAN VALAN RIKKOMISESTA	40
9.1 Oikeustapauksien valitseminen	40
9.2 Oikeustapaus 1	40
9.2.1 Käräjäoikeuden ratkaisu	41
9.2.2 Asian käsittely hovioikeudessa	41
9.3 Oikeustapaus 2	41
9.3.1 Käräjäoikeuden ratkaisu	42
9.3.2 Asian käsittely hovioikeudessa	42
9.4 Oikeustapaus 3	43
9.4.1 Valitus Korkeimpaan oikeuteen	43
9.4.2 Korkeimman oikeuden ratkaisu	43
10 RANGAISTUKSEN RIITTÄVYYDEN ARVIOINTIA OIKEUSTAPAUKSIEN	
POHJALTA	44
10.1 Arviointia rangaistuksista	44
10.2 Tuomion purku perättömän lausuman takia	44
11 HAASTATTELUT	45
11.1 Vastaaajien valinta	45
11.2 Ensimmäinen vastaaja	45
11.3 Toinen vastaaja	45
11.4 Kolmas vastaaja	46
11.5 Vastauksien analysointia	47
12 JOHTOPÄÄTÖKSET	48
12.1 Johtopäätökset ihmisten asenteista	48
12.2 Johtopäätökset tutkimuksen toteutuksesta	49
12.3 Kehitysehdotukset	49

LÄHTEET

51

KUVIOT

Kuvio 1. Hyväksytyjen ja hylättyjen syytteiden jakauma vuosina 2009-2011.	17
Kuvio 2. Ratkaistujen tapauksien määrän kehitys vuosina 2002-2011.	18
Kuvio 3. Sukupuolijakauma.	28
Kuvio 4. Ikäjakauma.	29
Kuvio 5. Tietämys todistajan valasta.	30
Kuvio 6. Toden puhuminen todistajan valan seurauksena.	30
Kuvio 7. Tietämys perättömän lausuman rangaistuksesta.	31
Kuvio 8. Mielipiteitä rangaistuksen ankaruudesta.	32
Kuvio 9. Jumalan nimeen vannomisen poistaminen.	33

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake.
Liite 2. Saate kyselyyn.
Liite 3. Haastattelujen kysymykset.
Liite 4. Vastausjakaumat kysymyksittäin.
Liite 5. Avoimen kysymyksen vastaukset.

KÄYTETYT LYHENTEET JA SANASTO

Finlex	julkinen ja maksuton oikeudellisen aineiston säädöstietopankki Internetissä (Finlex 2012)
HO	lyhenne sanalle hovioikeus
KKO	lyhenne Korkeimmalla oikeudelle
Webropol	datan analysointi- ja kyselytyökalu (Webropol 2012)

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää ihmisten asenteita todistajan valaa kohtaan. Tässä opinnäytetyössä todistajan valasta puhuttaessa tarkoitetaan myös todistajan vakuutusta, jollei erikseen muuta ole mainittu. Todistajan vala on vanha eikä sitä ole uudistettu moneen vuosikymmeneen. Yhtenä tämän opinnäytetyön tavoitteena onkin selvittää vastaus kysymykseen, tulisiko todistajan valaa päivittää nykyaikaan sopivaksi. Erityisesti valan vannominen Jumalan kautta on tutkimuksen kohteena, eli voidaanko todistajan valaa pitää vanhanaikaisena ja onko sen merkitys muuttunut 2000 –luvulle tultaessa. Tarkastelun kohteena ovat ihmisten näkökannat todistajan valan hyödyllisyydestä ja rangaistuksen riittävydestä, kun todistaja syyllistyy perättömään lausumaan.

Tutkimuskysymyksiin etsitään vastausta tutkimalla, minkälaisia aloitteita on tehty todistajan valan uudistamiseksi. Ihmisten asenteita selvitetään tekemällä kysely Turun ammattikorkeakoulun oppilaille ja analysoimalla tutkimustuloksia. Lisäksi satunnaisesti valitaan ihmisiä haastateltaviksi, jotta saadaan syvemmästi keskusteltua ihmisten asenteista ja näin muodostettua kattavampi kokonaiskuva asenteista. Perättömien lausumien määrän kehitystä tutkitaan Tilastokeskuksen tarjoamien materiaalejen avulla. Lisäksi lopussa on oikeustapauksia perättömästä lausumasta ja analysoidaan tällaisten tapausten yleisyyttä ja rangaistuksien tasoa.

2 TODISTAJAN VALAN HISTORIA

Todistajan vala on useita vuosisatoja vanha. Oikeudenkäymiskaari on vuodelta 1734, joten tämä tarkoittaa, että todistajan vala on melkein 300 vuotta vanha (Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4). Oikeudenkäymiskaaren 29 § pykälä ei ole muuttunut vuodesta 1734 tähän päivään juuri ollenkaan.

Oikeudenkäymiskaareen tuli muutos todistelun osalta ensimmäisen kerran vuonna 1948, jolloin uudistettiin oikeudenkäymiskaaren lukua 17. Oikeudenkäymiskaaren luku 17 käsittelee todistelua. Tämä lakimuutos ei kuitenkaan muuttanut todistajan valan sisältöä, vaan sillä kumottiin, mitä yleisessä ja erikoislainsäädännössä erikseen on säädetty asianosaisten täyte- ja puhdistusvaloista. (Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4.)

Tässä vuoden 1948 lakiuudistuksessa periaatteksi tuli vapaa todistusteoria ja tämä poikkesi täysin aikaisemmista oikeusperiaatteista. Vapaa todistusteoria koostuu sekä vapaasta todistelusta että vapaasta todistusharkinnasta. Vapaa todistelu tarkoittaa sitä, että kaikkea voi käyttää todisteena ja todisteiden esittäminen oikeudenkäynnissä on vapaata. Vapaan todistusharkinnan periaatteen mukaan tuomioistuin arvioi todistuksen merkittävyyden oman näkemyksensä ja parhaan harkintansa perusteella. (Lappalainen 1988, 25.)

Seuraavalla uudistuskerralla päivitettiin todistajan valaa ja todistajan vakuutusta. Tämä tapahtui vuonna 1986 (Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4). Mainittakoon kuitenkin, että todistajan valan ja todistajan vakuutuksen ulkoasu ei ole juurikaan muuttunut vuosien saatossa. Oikeudenkäymiskaaren muutoslait ovat liittyneet sisältöön ja asiaseikkoihin.

Oikeudenkäymiskaaren lukua 17 uudistettiin 1990 –luvulla prosessiuudistusten yhteydessä. Tästä huolimatta rakenne on edelleenkin monilta osin sellainen kuin säädettiin vuonna 1948. (Suomen Asianajaliitto 2008.)

3 TODISTAMINEN OIKEUDENKÄYNNISSÄ

3.1 Todistaja ja todistelun merkitys

Todistaminen on kansalaisvelvollisuus ja tästä johtuu, että esimerkiksi rikoksen silminnäkijä ei voi kieltäytyä todistamasta, vaikka ei haluaisi tai pelkäisi sekaantua asiaan (Linna 2012, 82). Todistajan tehtävänä on kertoa oma näkemyksensä siitä, että mitä asiassa on todella tapahtunut eli kertoa relevantit tapahtumafaktat (Vuorenpää 2012, 24). Todistaja on usein oikeusjutussa ulkopuolinen ja hänen kuulustelullaan on tarkoitus selvittää yksittäiseen oikeusjuttuun kuuluvat tosiseikat eli että kanneperuste on olemassa. Tästä johtuen jutun asianomistaja ei kelpaa todistajaksi. Tämä pätee vaikka asianosainen ei käyttäisikään kyseisessä jutussa puhevaltaa. Prosessin välittömyysperiaatteesta johtuen todistaminen tapahtuu muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta suullisesti pääkäsittelyssä (Vuorenpää 2009, 121). Tällainen poikkeus voi olla esimerkiksi sairauden takia. Nykyaikana videopuheluyhteys on mahdollistanut, ettei todistajan tarvitse olla läsnä näissä poikkeustapauksissa. (Havansi 2007, 105-106.)

Todistelulla saattaa olla ratkaiseva merkitys oikeudenkäynnin lopputuloksen kannalta. Tästä syystä myös todistajien käyttö on yleistä. Jotta tuomio voidaan langettaa ei riitä, että syytetty on todennäköisesti syyllinen, vaan asian tarvitsee olla myös riittävästi todistettu (Klami 1995,13). Henkilötodistajien kuulemiseen on tärkeää panostaa riippumatta siitä, millaisella kokoonpanolla asiaa käsitellään tuomioistuimessa. Tuomarien lukumäärän ei tulisi vaikuttaa valmistautumisen huolellisuuteen. (Kempainen 2004, 57.)

Oikeudenkäymiskaassa on viisi erilaista todisteluokeinaa. Ensimmäinen näistä on todistajan käyttäminen. Opinnäytetyössäni on keskitytty tähän ensimmäisen todistelun muotoon, missä käytetään todistajaa, joka vannoo todistajan valan. Toisessa todisteluokeinossa kuullaan asianosaista totuusvakuutuksen kanssa tai ilman sitä. Kolmannessa tavassa käytetään asiantuntijaa. Näitä kolmea ensimmäistä muotoa kutsutaan henkilötodisteluksi. Kaksi viimeistä muotoa, asiakirjatodistelu ja katselmus, ovat reaalisia todisteita. (Vuorenpää 2009, 121-122.)

3.2 Niskoitteleva todistaja

Kun todistaja kieltäytyy antamasta lausuntoa, kutsutaan häntä tällöin niskoittelevaksi todistajaksi. Jos on syytä olettaa, että tällaisella todistajalla on tiedossaan seikka, joka auttaisi selvittämään syyllisyyden tai konfiskoimaan rikoksella saadun hyödyn, voi tutkinnanjohtaja määrätä häntä kuulusteltavan tuomioistuimessa. Pääsääntönä on kuitenkin, että tässä tapauksessa todistajaa on kuultava uudestaan pääkäsittelyssä. (Jokela 2012, 185.)

3.3 Todistelun valmistelu

Todistajalla ei ole aina tiedossaan, mitä kysymyksiä tullaan kysymään. Tämä on kannattavampi tapa toimia, kun halutaan luotettavuutta. Jos todistaja ei tiedä etukäteen, mitä tullaan kysymään, niin silloin hän ei myöskään osaa valmistella vastauksiaan ja tällöin todistaja vastaa spontaanisti. Jos kuitenkin kysymyksiin vastaaminen vaatii tarkkaa ja yksityiskohtaista tietoa, on parempi antaa tiedoksi kysyttävät asiat etukäteen (Kemppinen 2004, 58). Tällöin todistajan on myös mahdollista valmistautua etukäteen tulevaan oikeudenkäyntiin. Ei ole olemassa myöskään estettä, ettei todistaja saisi ottaa muistiinpanoja mukaansa, kun hän todistaa. (Linna 2012, 84).

Esimerkiksi oikeusministeriö on koonnut tietopaketin todistajille. Lisäksi todistajien valmistautumista helpottaa, jos heille kerrotaan etukäteen, miten todistajan valan antaminen tapahtuu ja ketkä voivat esittää kysymyksiä heille. Asianajajan kanssa voidaan harjoitella, miten kysymyksiin tulisi vastata. Lähtökohtaisesti vastataan vain siihen, mitä kysytään (Kemppinen 2004,58). Täytyy kuitenkin muistaa, että kuultavat todistajat ovat vain ihmisiä eli mikään ei ole varmaa. Näitä lukemattomia epävarmuustekijöitä ei poisteta edes huolellisella valmistautumisella.

Todistajan kannattaa muistaa, että myös vastapuoli voi esittää kysymyksiä ja tässä tapauksessa edes asiaan ennakkoon perehtyminen ei poista yllätyksien ilmaantumista. On kuitenkin hyvä huomioda, että johdattelevien kysymysten kysyminen on kiellettyä (Linna 2012, 84). Vastapuoli voi kysyä jotain asiaa eri näkökulmasta ja saada tuomioistuimen kyseenalaistamaan asioita. Vastakuulustelun yhtenä tarkoituksena onkin päästä testaamaan todistajan

luotettavuutta eli ettei vastapuoli ole ennalta sopinut esimerkiksi tiettyjä kysymyksiä kysyttäväksi. Lisäksi vastakuulustelun seurauksena saadaan lisää oikeudenkäyntiaineistoa. (Ervo 2008, 248.)

Julkiseen oikeudenkäyntiin kuuluu myös todistajien kuuleminen. Tästä voidaan kuitenkin poiketa, jos todistaja on pelokas ja on syytä epäillä, ettei hän kerro kaikkia tietojaan asianosaisen läsnäolon vuoksi. Tällaisissa tilanteissa asianosainen poistetaan salista. Asianosainen on poissa salista vain kyseisen todistajan lausuman ajan. Asianosaisen oikeutena on tämän jälkeen kuulla, mitä todistaja on sanonut. Lisäksi asianosainen voi sen jälkeen esittää omia kysymyksiään todistajalle. (Lager 1994, 145.)

Todistajan turvallisuus on ollut viime aikoina esillä mediassa. Todistajan turvallisuus on kyseenalaista nykyaikana erityisesti oikeudenkäynnissä, jotka käsittelevät järjestäytyntä rikollisuutta. Monet eivät halua todistaa rikollisjengejä vastaan. Oikeusministeriö asetti toimikunnan pohtimaan todistajan turvallisuutta. Toimikunnan puheenjohtajana toimii professori Dan Frände. Tämän toimikunnan mukaan todistelun tulisi olla nimetöntä vakavimmissa rikoksissa. Tällöin todistajan henkilöllisyys salattaisiin jopa tuomarilta. Todistelu tapahtuisi ilman näköyhteyttä ja todistajan ääntä voitaisiin muuttaa. Heidän mukaansa anonyymi todistelu voisi tulla kyseeseen myös, kun tarvittaisiin peitet toimintaan osallistunut poliisi todistajaksi. Toimikunta on arvioinut, että tämä tulisi tarpeeseen korkeintaan kymmenen kertaa vuodessa. Ehdotuksen mukaan anonyymiä todistelua voitaisiin käyttää jutuissa, joissa vankeutta määrätään ainakin kahdeksan vuotta. Sisäministeriön ja Valtakunnansyyttäjänviraston edustajat kannattivat ehdotusta niin paljon, että sanoivat, että anonyymiä todistelua voitaisiin käyttää laajemminkin. Sisäministeriön poliisiosaston ylitarkastaja Marko Meriniemen mukaan anonyymiä todistelua voitaisiin käyttää jo kun vankeusraja ylittää kuusi vuotta. Tämä olisi merkittävä muutos nykyiseen, jolloin todistajaa suojellaan vain sermin avulla. (Turun Sanomat 2012.)

3.4 Todistajan kutsuminen

Kutsuminen oikeudenkäyntiin tapahtuu kirjallisella kutsulla. Todistajan on tultava ehdottomasti oikeudenkäyntiin tuona kutsussa mainittuna ajankohtana. Ainoastaan erittäin painavat syyt voivat olla mahdollisia esteitä saapua oikeudenkäyntiin. Tällaisia esteitä voivat olla esimerkiksi sairaus tai yleisen liikenteen keskeytyminen. Esteestä ilmoittaminen tehdään oikeuden puheenjohtajalle, joka päättää onko se hyväksyttävä. Kutsussa on määritelty uhkasakko, joka todistajan on maksettava siinä tapauksessa, että hän ei saavu oikeuteen eikä hän ole esittänyt hyväksyttävää syytä saapumatta jättämiselleen. Todistaja kutsutaan nimeltä oikeussaliin, kun on hänen vuoronsa todistaa ja hän viipyy salissa vain niin kauan kuin hänen oma todistamisensa kestää. Lähtökohtaisesti todistaja ei saa kuulla, mitä muut todistajat ovat kertoneet. Tämä on sen vuoksi, ettei todistajat saisi vaikutteita toistensa lausunnoista. Laki sallii todistajien kuulemisen samanaikaisesti, jos kertomukset ovat epäselvät tai ristiriitaiset. (Frände ym. 2012, 653-654.)

3.5 Erityisryhmät

Tiettyjä ryhmiä koskevat säännökset, jotka velvoittavat todistamisesta kieltäytymiseen. Tällaisia erityisryhmiä, joiden ei tarvitse todistaa, ovat virkamies (koskien hänen virassaan salassa pidettäviä seikkoja), pappi kirkkolakisääteisine vaitiolovelvollisuuksineen, lääkäri (koskien tässä asemassa saatuja salassa pidettäviä tietoja, jotka määritelty yksityisyysuojassa) ja oikeudenkäyntiasiamies ja -avustaja (koskien tietoja, jotka saatu päämieheltä asian ajamista varten). (Havansi 2007, 166.)

Laissa oikeudenkäymiskaaren 17. luvun muuttamisesta säädetään kolme erikoisryhmää, jotka eivät saa antaa todistajan valaa tai todistajan vakuutusta. Tällä pykälällä 30§ on rajattu alle 15-vuotiaat pois. Lisäksi todistajan valaa eivät anna henkilöt, jotka mielen häiriöiden takia eivät voi ymmärtää valan merkitystä ja rikosasiassa syytetyn lähisukulaiset. Itsekriminointisuoja takaa ettei henkilön, joka on epäily, tarvitse todistaa itseään vastaan ja tällä tavoin helpottaa oikeuden päätöksentekoa. (Jokela 2012, 185.)

Todistamiskiellon tarkoituksena on lisätä oikeudenkäynnin luotettavuutta. Tällöin ei tule vaaraa, että henkilö, jolla on oma intressi, tulisi todistamaan ja näin ollen tekisi tosiasioiden selvittämisestä epäluotettavaa. Tämä on ristiriidassa vapaan todistelun kanssa, jonka mukaan todistajia pitäisi saada kuulla vapaasti. (Hormia 1978, 112.)

3.6 Todistusvelvollisuuden päättyminen

Oikeuden istuntopaikalta ei saa kuitenkaan poistua sen jälkeen kuin oma todistaminen on ohi, vaan pitää odottaa, että koko asian käsittely on päättynyt. Näin vain siinä tapauksessa, että oikeuden puheenjohtaja ei ole antanut siihen erityistä lupaa. (Oikeusministeriö 2012.)

4 PERÄTÖN LAUSUMA

4.1 Perättömän lausuman rangaistavuus

On tärkeää muistaa, että perätön lausuma on rangaistava teko. Tästä syystä todistajalle on kerrottava totuusvelvollisuudesta ja rangaistusuhasta, joka on säädetty perättömän lausuman antamisesta (Jokela 2012, 186).

Rikoslain 15. luku sääntelee rikoksista oikeudenkäyttöä vastaan. Tämän mukaan, jos todistaja antaa väärää tietoa asiasta tai salaa jotain asiaan liittyvää, voidaan todistaja tuomita vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi. Lisäksi vakavampi rikos on törkeä perätön lausuma, joka voi tulla kyseeseen siinä tapauksessa, että todistajan lausuma aiheuttaa vaaran, että syytön ihminen tuomitaan vankeuteen. Jos seuraamus on ankara syyttömälle ihmiselle ja tuomitseminen johtui todistajan perättömästä lausumasta, on todistaja syyllistynyt törkeään perättömään lausumaan. Lisäksi jos totuudenvastaisuus tai salaaminen koskee erittäin merkityksellistä seikkaa tai rikos tehdään suunnitelmallisesti on kyseessä törkeä perätön lausuma. Tässä tapauksessa vankeutta seuraa vähintään neljä kuukautta ja maksimissaan kuusi vuotta. On hyvä huomata, että myös tuottamuksellisuus on rangaistavaa eli jos ihan vain huolimattomuuttaan antaa väärää tietoa, on syyllistynyt tuottamukselliseen perättömään lausumaan. Rangaistuksena tässä tapauksessa käytetään sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. Todistajaa on yritetty suojella niin, että todistajan uhkailu on rangaistavaa sekä jos yrittää yllyttää toisen antamaan perättömän lausuman, voi saada sakkoa tai enintään yhden vuoden vankeutta. (Rikoslaki 19.12.1889/39.)

Näistä edellisessä kappaleessa esitetyistä tuomion pituuksista jokainen voi tehdä itse johtopäätöksen, kuinka vakavaa perättömään lausumaan syyllistyminen on. Mielestäni tuomioiden lyhyys madaltaa kynnystä vanhoa todistajan vala oikeudenkäynnissä ja tämän jälkeen antaa väärää tietoa tai jättää jotain kertomatta. Punnittavana on joskus, mitä perättömästä lausumasta aiheutuu tai mitä totuuden kertomisesta oikeudessa seuraa.

Lisäksi huomionarvoista on, että perätön lausuma on voimassa myös Kansainvälisessä tuomioistuimessa, Euroopan yhteisöjen ja Euroopan unionin jäsenmaiden tuomioistuimissa, jos ne auttavat Suomea. (Rikoslaki 19.12.1889/39.)

4.2 Perätön lausuma mediassa

Perätön lausuma on ollut esillä viime aikoina mediassa. Ensin Yle uutisoi syyskuussa, että Vuosaaren ammuskelun syynä oli riita ja useita ihmisiä on pidätetty välikohtauksen johdosta. Yksi rikosnimikkeistä, jolla poliisi asiaa tutkii, on perätön lausuma. Vuosaaren ammuskelu oli laajalti uutisissa, koska ammuskelu tapahtui mafiatyyliin liikkuvasta autosta ammuskellen. (Yle 2012.)

Vain kaksi viikkoa myöhemmin Yle uutisoi, että Keskusrikospoliisi tutkii syyllistyivätkö entiset huippuhihtäjät Jari Isometsä, Harri Kirvesniemi ja Janne Immonen väärään valaan dopingjutussa, josta aloitettiin esitutkinta jo viime vuoden puolella. Isometsää on kuultu oikeudessa todistajana ja hän kiisti epon käytön. Lääkäri ja kaksi apteekkaria ovat kuitenkin todistaneet Isometsän hankkineen epoa. Esitutinnan valmistuttua asia etenee mahdollisesti syyteharkintaan. (Yle 2012.)

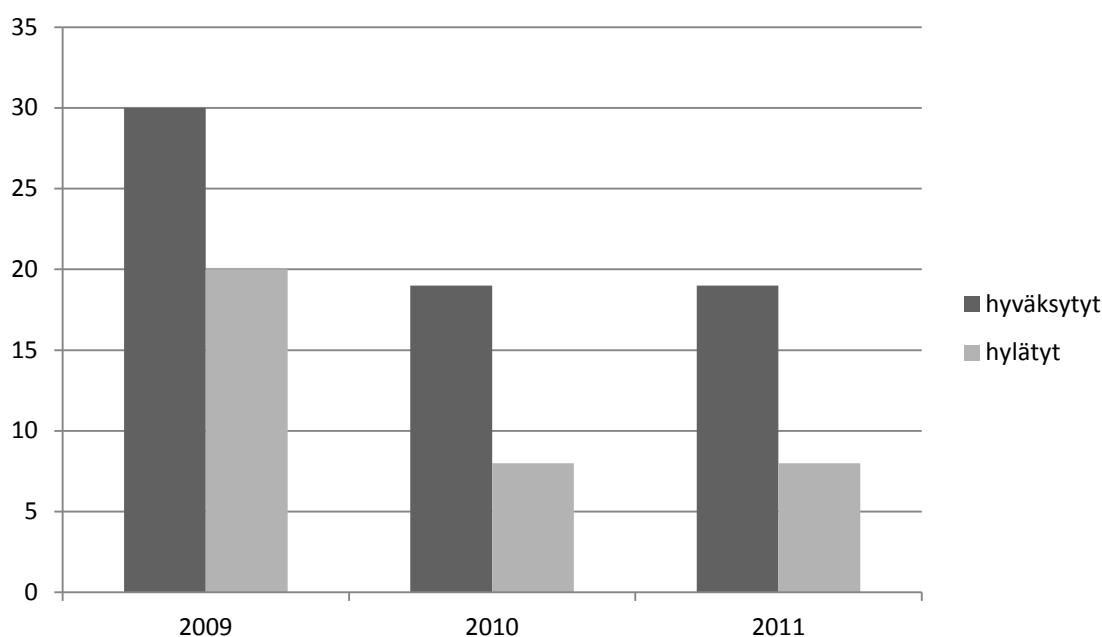
4.3 Perättömien lausumien määrän kehitys

Tilastokeskuksen tietokannassa on käräjäoikeuksissa ratkaistut rikosasiat 2009-2011. Hakutekijöinä on käytetty vuosia 2009, 2010 ja 2011. Alueeksi valitsin koko Suomen oikeuspiirit, rikosnimike on perätön lausuma tuomioistuimessa, käräjäoikeuden kokoonpanoksi on valittu kaikki mahdolliset kokoonpanot ja lisätiedoissa on valittu ratkaistut asiat yhteensä, hyväksytyt ja hylätyt.

Vuonna 2009 ratkaistiin yhteensä 53 tapausta liittyen perättömään lausumaan. Seuraavana vuonna kokonaismäärä tipahti hieman ja oikeusjuttuja ratkaistiin 33 kappaletta. Vuonna 2011 oikeustapauksia ratkaistiin vain 29 kappaletta eli perättömään lausumaan liittyvien oikeusjuttujen määrä on laskemaan päin ja kehitys on positiivinen. Vuonna 2009 hyväksyttiin 30 ja hylättiin 20 perättömän lausuman syytettä. Vastaavasti vuonna 2010 luvut olivat 19 hyväksytyä ja 8 hylättyä. Vuonna 2011 luvut pysyivät täysin samoina edellisvuoteen verrattuna.

Tietokannan mukaan syytteistä hyväksytään enemmän kuin hylätään. Hyväksytyjen ja hylättyjen syytteiden jakaumaa havainnollistaa alla oleva kuvio. Tilastokeskuksen tietokannasta käy myös ilmi, että joka vuosi noin 10 kappaletta siirtyy edelliseltä vuodelta käsittelyyn ja saman verran siirtyy myös seuraavalle vuodelle käsittelyyn. Tämä saattaa kertoa siitä, että joidenkin oikeustapauksien, koskien perätöntä lausumaa, käsittelyaika on pitkä. (Tilastokeskus 2012.)

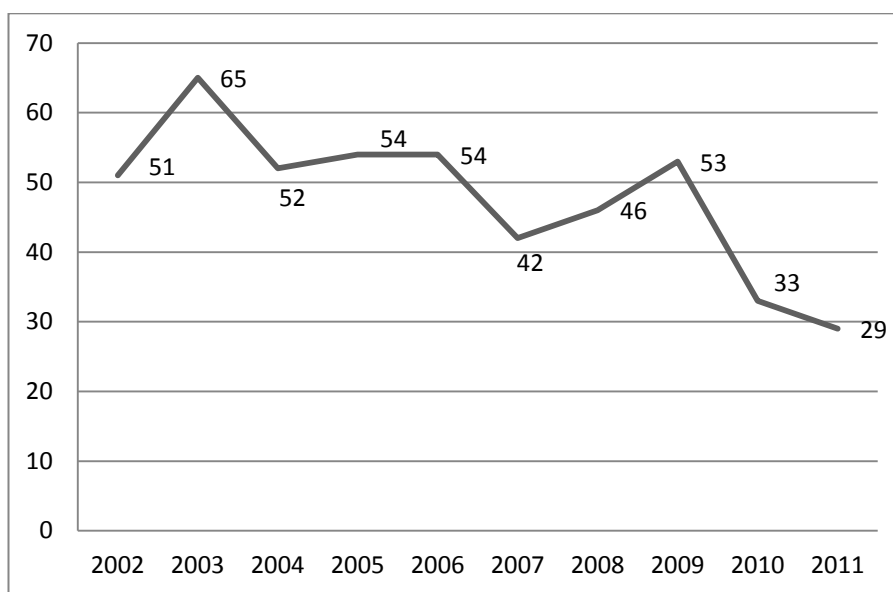

Kuvio 1. Hyväksytyjen ja hylättyjen syytteiden jakauma vuosina 2009-2011.

Vertailun vuoksi tein samoilla hakutekijöillä saman tilastojen haun vuosilta 2002-2008. Näinä seitsemänä vuonna käräjäoikeudessa on ratkaistu tapauksia perättömästä lausumasta tasaiseen tahtiin. Vuonna 2002 ratkaistiin 51 oikeusjuttua koskien perätöntä lausumaa. Seuraavaan vuoteen mennessä luku nousi hieman ja tuloksena oli 65 ratkaistua oikeusasiaa. Vuonna 2003 ratkaistiin eniten oikeustapauksia perättömästä lausumasta, kun tarkastellaan vuosia 2002-2011. Seuraavana vuonna määrä väheni ja oli tuolloin 52 ratkaistua tapauksia. Vuodesta 2004 kaksi seuraavaa vuotta olivat tasaisia ja molempina vuosina ratkaistiin 54 tapauksia. Vuoden 2007 ratkaistuja tapauksia oli 42 ja seuraavana vuonna määrä kasvoi vain neljällä. Hyväksytyjen ja hylättyjen tapauksien jakaumasta voisi sanoa sen verran, että vuonna 2002 hylättiin vain 9

tapausta kun taas hyväksytyjen määrä oli 34 eli yli kolminkertainen määrä. Muina vuosina hylättyjen määrä oli jotakin väliltä 14-20. (Tilastokeskus 2012.)

Johtopäätöksenä näistä tilastoista voisi todeta, että käräoikeudessa ratkaistaan nykyään yhä vähemmän tapauksia koskien perätöntä lausumaa. Vuonna 2011 ratkaistiin yhteensä vain 29 tapausta kun taas noin vajaa 10 vuotta sitten se oli parhaimmillaan 65 tapausta. Siihen verrattuna ratkaistujen tapausten määrä on suorastaan puolittunut. Vuoden 2009 ja 2010 välillä näkyy selkeä määrien romahdus. Vuoden 2009 loppua voidaankin pitää käännekohtana. Tämä voidaan huomata alla olevasta kuviosta. Vuotena 2002 hyväksyttiin syytteitä melkein nelinkertainen määrä siihen nähden mitä hylättiin. Vuoteen 2011 tultaessa tilanne on kehittynyt siihen, että syytteitä hyväksytään kaksinkertainen määrä hylättyihin verraten. Tästä voi tehdä johtopäätöksen, että nykyisin perättömien lausumien syytteitä hyväksytään vähemmän. (Tilastokeskus 2012.)

Kuvio 2. Ratkaistujen tapauksien määrän kehitys vuosina 2002-2011.

5 TODISTAJAN VALA

5.1 Todistajan kuulemisen aloitus ja henkilötietojen kysyminen

Ennen todistajan valan vannomista oikeuden puheenjohtaja kysyy todistajalta hänen henkilötietonsa. Näitä henkilötietoja ovat nimi, ikä, ammatti ja asuinpaikka (Frände ym. 2012, 654). Lisäksi todistajalta kysytään, onko hän asianosaisen sukulainen. Tätä tiedustellaan siksi, että läheisen sukulaisen ei tarvitse todistaa oikeusjutun asianosaista vastaan vasten tahtoaan. Todistajan oikeudesta tähän ilmoittaa oikeuden puheenjohtaja. Vaikka todistajalla on oikeus kieltäytyä todistamasta, on hänen silti saavuttava oikeuteen. Tästä oikeudesta huolimatta todistaja voi valita todistavansa, mutta tällöin hänen on puhuttava totta. (Oikeusministeriö 2012.)

5.2 Korvaus todistamisesta

Todistajalla on oikeus saada kohtuullinen korvaus, koska käsittelyyn saapuminen yleensä aiheuttaa kuluja. Yleisimmin vaadittavia korvauksia ovat matkakulut, mutta myös ansionmenetyksiä voidaan korvata. Usein todistajan palkkiosta on keskusteltu jo etukäteen ja määrä on sovittu etukäteen. Toki myös kärjäoikeudessa voidaan tämä korvausvaatimus esittää, jolloin kärjäoikeus määrää korvauksen suuruuden ja kenen velvollisuus on se maksaa. (Aarnio ym. 1999, 456.)

5.3 Todistajan kohtelevminen

Asianmukainen ja oikeudenmukainen käsittely tuomioistuimessa ovat perusoikeuksia, jotka kuuluvat jokaisen oikeusturvaan. Oikeusturva takaa myös asian käsittelyn ilman aiheetonta viivytystä. Todistajaa tulisi kohdella ystävällisesti ja asianmukaisesti. Tämän tulisi olla jo yleisesti vakiintunut palvelukäytäntö. (Hallberg 2001, 29-31.)

Todistajien pitäisi saada odottaa rauhassa omia todistusvuorojaan. Ensiarvoisen tärkeää olisi, ettei kukaan tule painostamaan heitä todistuksen suhteen, kun he odottavat aulassa. Tämä on mahdollista järjestämällä jokaiselle

oma tila odottelua varten. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota siihen, että todistaja opastetaan oikeaan paikkaan, kun hän saapuu istuntopaikalle. Valitettavan usein opasteet ovat puutteelliset tai oikeustalolta on vaikea löytää henkilöä, joka vastaisi asiakaspalvelusta. Ystävällistä kohtelua todistajien suhteen lisää se, jos neuvontaa on tarjolla. Hyvä esimerkki tällaisesta neuvonnasta on oikeusministeriön laatima tietopaketti todistajille. (Savela 2006, 38-39.)

5.4 Valan vannominen

Todistajan valan vannominen tapahtuu tämän jälkeen sanelun mukaan ja jos todistajia on useampia, kukin vannoo valan erikseen (Oikeusministeriö 2012). Valan vannominen voi tapahtua neljällä eri kaavalla. Yleisin näistä on todistajan vala, joka vannotaan siinä tapauksessa, että todistaja kuuluu uskontokuntaan. Todistaja voi kuitenkin valita vannovansa todistajan vakuutuksen, vaikka kuuluisikin uskontokuntaan (Havansi 2007, 106). Ne, jotka eivät kuulu mihinkään uskontokuntaan vannovat aina todistajan vakuutuksen. Lisäksi on olemassa totuusvakuutus ja asiantuntijan vala. Totuusvakuutusta käytetään siinä tilanteessa, kun asianosainen haluaa todistaa jutussa, vaikka hänen ei olisi pakko (Havansi 2007, 104). Asiantuntijoita käytetään oikeudenkäynnissä esimerkiksi tieteellisten faktojen selvittämiseen ja nämä asiantuntijat vannovat asiantuntijan valan. Asiantuntija voi asiantuntijan valan vannomisen sijaan vannota myös pelkän vakuutuksen, koska asiantuntijan valassa vannotaan Jumalan nimeen (Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta 31.12.1986/1049).

5.5 Valat

- Todistajan vala: ”Minä N.N. lupaan ja vannon kaikkivaltiaan ja kaikkitietävän Jumalan kautta, että minä todistan ja kerron kaiken totuuden tässä asiassa siitä mitään salaamatta tai siihen mitään lisäämättä taikka sitä muuttamatta.” (Laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta 571./1948).
- Todistajan vakuutus: ”Minä N. N. lupaan ja vakuutan kunnian ja omantuntoni kautta, että minä todistan ja kerron kaiken totuuden tässä

asiassa siitä mitään salaamatta tai siihen mitään lisäämättä taikka sitä muuttamatta.” (Laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta 571./1948).

- Totuusvakuutus: ”Minä N. N. lupaan ja vakuutan kunnian ja omantuntoni kautta, että minä lausumassani kerron kaiken totuuden tässä asiassa siitä mitään salaamatta tai siihen mitään lisäämättä taikka sitä muuttamatta.” (Laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta 571./1948).
- Asiantuntijan vala: ”Minä N.N. lupaan ja vannon kaikkivaltiaan ja kaikkitietävän Jumalan kautta, että olen parhaan ymmärryksen mukaan täyttävä minulle annetun tehtävän.” (Laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta 571./1948).

5.6 Arviointia todistajan valasta

Todistajan vala saattaa kuulostaa vanhanaikaiselta joidenkin ihmisten korviin. Sanavalinnat ovat monia satoja vuosia vanhoja ja kyseenalaista onkin käytettäisiinkö kaikkia sanavalintoja enää. On kuitenkin olemassa suurempikin ongelma, joka koskee todistajan valan lauserakennetta. Todistajan vala koostuu vain yhdestä lauseesta, joka saa sen kuulostamaan monimutkaiselta ja mielestäni tämän takia todistajan valan sisältöä on vaikea ymmärtää. Todistajan vala on kuitenkin tarkoitus toistaa perässä oikeudessa, joten sen pitäisi olla sellainen, joka on helppo toistaa perässä, vaikka olisi hieman hermostunut tulevasta oikeudenkäynnistä johtuen. Erityisesti vannominen Jumalan nimen kautta on vanhanaikaista. Mielestäni tämä ei sovi nykyajan yhteiskuntaan, jossa uskonnon merkitys on vähentynyt.

Seuraavassa luvussa on tarkasteltu, ketkä ovat yrittäneet saada muutoksia aikaan todistajan valaan. Tarkastelun kohteena on myös millaisia muutoksia uudistuksen halujat ovat toivoneet.

6 TEHDYT ALOITTEET TODISTAJAN VALAN UUDISTAMISEKSI

6.1 Yleistä muutosehdotuksista

Kaikki eivät ole olleet tyytyväisiä siihen faktaan, että todistajan vala on monia satoja vuosia vanha ja sen voi myös huomata. Jotkut ovat jopa esittäneet uudistusehdotuksia. Uudistusehdotusten määrä on kuitenkin yllättävän pieni. Tämä voisi johtua mielestäni siitä, että monia satoja vuosia vanhoja lakeja ei herkästi lähdetä muuttamaan. Kynnys kyseenalaistaa vanhoja toimivia toimintakaavoja voi olla suurempi kuin esittää epäilyksiä tuoreista toimintatavoista. Lisäksi muutosehdotusten esittäminen oikeusministeriölle saattaa olla monimutkainen prosessi. Muutamat ovat kuitenkin esittäneet mielipiteensä, miten parannella todistajan valaa. Varteenotettavimmat kehitysehdotukset ovat tulleet mielestäni Asianajajaliitolta, jolla on sekä ammattitaitoa että käytännön kokemusta oikeudenkäynneistä. Myös Vapaa-ajattelijoiden liitto on tehnyt kannanottoja ja aloitteita, mutta huonolla menestyksellä.

6.2 Asianajajaliiton muutosehdotus

Suomen Asianajajaliitolla on tiettyjä sääntöjä ohjaamassa järjestön toimintaa. Näissä säännöissä Suomen Asianajajaliiton tehtäväksi on määritelty seurata oikeuskehitystä Suomessa ja tarjota kokemuksensa yhteiskunnan hyväksi tekemällä aloitteita ja antamalla lausuntoja. Nämä lausunnot saattavat nostaa jonkin epäkohdan keskustelun aiheeksi. (Suomen Asianajajaliitto 2008.)

Vuonna 2008 Suomen Asianajajaliitto suoritti näitä edellisessä kappaleessa mainittuja velvollisuuksia ja teki oikeusministeriölle esityksen, että heidän tulisi käynnistää hanke, joka tähtäisi oikeudenkäymiskaaren 17. luvun uudistamiseksi. Aloitteessaan he nimesivät erityisesti pykälät 20, 23 ja 24 uudistusta tarvitseviksi. Tämä johtuu siitä, että näihin pykäliin viitataan monissa muissa kohdissa ja jopa monissa muissa laeissa. Samalla he ilmaisivat, että todistajan valaa tai vakuutusta, asiantuntijoiden valaa ja totuusvakuutusta olisi

aiheellista uudistaa. Suomen Asianajajaliitto pohti todistajan valan tarpeellisuutta nyky-yhteiskunnassa. Lisäksi he kritisoivat vahvasti sitä, että nykykäytännössä on ”kuultavia”, joista vain osa on todistajia. Lisäksi vain osalta otetaan todistajan vala kun taas joidenkin ei tarvitse vannon todistajan valaa. Suomen Asianajajaliiton mukaan tämä käytäntö on täysin sattumanvaraista. Käytännön tulisi olla yhtenäinen, koska rangaistusuhka perättömästä lausumasta vaihtelee riippuen siitä, missä asemassa todistajaa on kuultu oikeudessa. Tämän vuoksi tulisi tehdä selkeä ero kuullaanko henkilöä todistajana vai kuultavana. (Suomen Asianajajaliitto 2008.)

Jos jostain asiasta on tehty seuraamusluonteinen syyttämättäjäättämispäätös, ei tällainen henkilö kelpaa todistajaksi (Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4). Siinä tapauksessa, että henkilö on vasta epäillyn alaisena, ei ole olemassa minkäänlaista säännöstä. Näitä säännöksiä tulisi yksinkertaistaa ja varmistaa, että säännöksissä ei ole aukkoja. Tällä tavalla voitaisiin varmistua, ettei monia ihmisiä kuultaisi tuomioistuimissa ilman valaa kuultavina vain siksi, että säännökset ovat monimutkaisia ja aukollisia. (Suomen Asianajajaliitto 2008.)

Tässä vuoden 2008 aloitteessaan Suomen Asianajajaliitto totesi, että käytännön tasolla kertomuksen todistusvoima ei vaihtele sen mukaan onko vala vannottu vai ei. Lisäksi he myös totesivat, että henkilön asemalla eli kuullaanko häntä todistajana, kuultavana vai asianomistajana, ei ole merkitystä. Samassa aloitteessa haluttiin tarkennusta todistuskieltoihin. Erityisesti lista ammateista, joiden ei tarvitse todistaa, oli erittäin aukollinen ja vanhentunut. (Suomen Asianajajaliitto 2008.)

6.3 Vapaa-ajattelijain Liitto ry:n kannanotto

Keväällä 2006 Vapaa-ajattelijain Liitto ry esitti kannanoton, jossa korostettiin yhden yhteisen valan merkitystä. Nykymallissa on useita erilaisia fraaseja, joiden mukaan vala voidaan vannon. Erityisen epäreiluna pidettiin sitä tosiasiaa, että on olemassa kristillinen vala, mutta muille erilaisten uskontokuntien edustajille ei omaa valaa löydy. Vapaa-ajattelijain Liitto ry perusteli yhden yhteisen valan edun olevan se, että todistajan maailmankatsomus ei tule esille. He pelkäsivät, että todistuksen arviointiin vaikuttaa maailmankatsomus, vaikka

se ei tulisikaan suoraan esille. Tämä uudistus korostaisi oikeuslaitoksen puolueettomuutta erilaisten uskontojen ja katsomusten suhteen. Kun myös tuomarit vannoisivat tämän yhden ainoan valan, niin silloin poistuisi jaottelu kristittyihin ja ei kristittyihin tuomareihin. Oikeuslaitoksen puolueettomuuden puolesta puhuu se, että Korkein oikeus ja Korkein hallinto-oikeus eivät ole lähettäneet ketään edustamaan näistä instituutioista kirkolliskokoukseen vuodesta 1997 lähtien. Tämä johtuu siitä, että Suomen oikeuslaitos on riippumaton instituutio. Vapaa-ajattelijain Liitto ry uskoo tämän muutoksen myös selkeyttävän todistelun monimutkaista säännöstä. Lisäksi on olemassa lakitekkinen ongelma. Oikeudenkäymiskaaren 17. luvun 29 § on ristiriidassa Uskonnonvapauslain 5 § kanssa. Oikeudenkäymiskaaren 17. luvun 29 § mukaan uskontokuntaan kuulumaton vannoo todistajan vakuutuksen. Uskonnonvapauslain 5 § sen sijaan mahdollistaisi todistajan valan vannomisen myös uskontokuntaan kuulumattomille. Eli nämä kaksi lakia ovat pahasti ristiriidassa keskenään. Koska Uskonnonvapauslaki on uudempi niin sen säännökset ovat ensisijaisia Oikeudenkäymiskaareen verrattuna. (Vapaa-ajattelijain Liitto ry 2006.)

6.4 Vastaus Vapaa-ajattelijain Liitto ry:n muutosehdotukseen

Oikeusministeri Leena Luhtanen vastasi tähän kannanottoon 7.6.2006 päivätyssä kirjeessään. Luhtanen totesi lyhyesti ja ytimekkäästi, ettei uudistus yhteen vakuutuksen siirtymisestä ole tarpeellista eikä perusteltua. Oikeusministeriön mukaan pelkän vakuutuksen vannominen kaventaisi yksilön valinnanvapautta. Oikeusministeriö myönsi, että lakitekkinen ristiriita on olemassa, mutta tämän vuoksi lakia ei lähdetä uudistamaan, koska laintulkintaperiaatteet takaavat Uskonnonvapauslain tulemisen noudatettavaksi. (Vapaa-ajattelijain Liitto ry 2006.)

6.5 Muut kannanotot

Myös osa kristityistä paheksuu todistajan valaa, koska Raamattu periaatteessa kieltää Jumalan nimeen vannomisen. Matteuksen evankeliumin 5. luvussa sanotaan: "Mutta minä sanon teille: Älkää vannoko lainkaan. Älkää taivaan kautta, sillä se on Jumalan valtaistuin, - -". Tästä johtuu, että osa uskossa

olevista haluaa vannoa mielummin todistajan vakuutuksen kuin todistajan valan.
(Raamattu Matt. 5:34.)

7 KYSELY

7.1 Kohderyhmä

Suoritin kyselyn Turun ammattikorkeakoulun Lemminkäisenkadun toimipisteen opiskelijoille, joiden joukosta löytyy monen ikäisiä ihmisiä. Lemminkäisenkadun toimipisteessä opiskellaan liiketaloutta, bioaloja, kauneudenhoitoalaa ja matkailua. Vastauksien monimuotoisuudessa tulee näkymään, että koulutustausta on erilainen riippuen vastaajasta. Oikeustradenomiopiskelijoiden tietämys todistajan valasta on erilainen kuin biotekniikan opiskelijan. Nuorimmat ovat juuri saavuttaneet täysi-ikäisyyden, kun taas vanhimmat ovat ehtineet olla työelämässä jo kymmeniä vuosia. Keskimäärin vastaajakanta on kuitenkin nuorta, mikä on hyvä, koska haluan tutkia todistajan valaa 2000-luvulla ja näin ollen tuoreet mielipiteet ovat arvokkaita. Kohderyhmässä on sekä miehiä että naisia. Yhteinen tekijä vastaajilla on opiskeleminen ja kiinnostuneisuus itsensä kouluttamiseen.

7.2 Kyselyn toteutus

Kysely toteutetaan koulun sähköpostilistaa hyväksi käyttämällä. Käytän postituslistaa, joka tavoittaa kaikki Lemminkäisenkadun opiskelijat. Kyselylomake on toteutettu Webropolin avulla ja vastaaminen tapahtuu täysin nimettömästi, mikä yleensä korottaa vastausprosenttia. Tämän johdosta myös kyselyn saatteessa on mainittu, että vastaaminen tapahtuu täysin nimettömästi. Saatteessa kerron etukäteen, että kysymyksiä on vain 11 ja ne ovat pääosin monivalintakysymyksiä, joten vastaaminen ei vie kauaa. Tämä voi saada monen vielä harkitsevan ihmisen vastaamaan. Saate on opinnäytetyön lopussa liitteenä. Linkki kyselyyn saatteen kera lähetettiin opiskelijoille sähköpostitse torstaina 27.9.2012. Vastausprosentin oletan jäävän maltilliseksi, koska yleensä halukkuus vastata kyselyihin, joista ei hyödy mitään, on kiireisen opiskelijaelämän keskellä niukkaa. Lisäksi kun käytetään postituslistaa, joka tavoittaa kaikki opiskelijat tietystä yksiköstä, niin varmaa on, että kaikki opiskelijat eivät seuraa sähköpostiaan aktiivisesti. Joukossa on passiivisia opiskelijoita, jotka ovat kirjoilla koulussa, mutta oikeasti ovat vaikka keskittyneet

työskentelemään täysipäiväisesti. Kyselyyn vastaamiseen annettiin aikaa 7.10.2012 asti. Pidempää vastausaikaa on turha antaa, koska muutaman päivän kuluttua vastaajien määrä tulee romahtamaan ja sähköpostiviesti painuu unholaan. Vastausajan umpeuduttua vastaajien määrä ei kuitenkaan ollut toivottua tasoa, joten päätin lähettää vielä muistutusviestin. Tämä muistutusviesti lähetettiin keskiviikkona 17.10.2012. Turun ammattikorkeakoulun tutkimusmenetelmien yllähtorin Ari Jolkkosen mukaan maanantaina ei kannata lähettää linkkiä kyselyyn, koska silloin vastaaminen on passiivisinta. Tästä syystä valitsin, että puolivälissä viikkoa olisi otollisinta muistuttaa kyselystä. Muistutusviestin lähettämisen jälkeen annoin vielä pari päivää vastausaikaa. Vastaukset kokosin sunnuntaina 21.10.2012.

7.3 Kyselyn tavoitteet

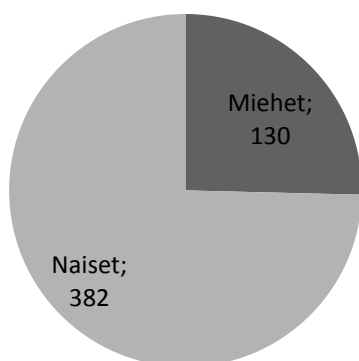
Kyselyn tarkoituksena on selvittää mielipiteitä ja asenteita todistajan valaa kohtaan. Ensimmäiseksi selvitän lähtötilannetta eli kuinka paljon todistajan valasta tiedetään. Vastauksien perusteella uskon saavani käsityksen muun muassa siitä, pidetäänkö perättömän lausuman rangaistusta riittämättömänä ja tulisiko todistajan valaa uudistaa ja poistaa esimerkiksi viittaus Jumalaan. Näiden kysymysten vastaukset antavat tietoa siitä, että tulisiko todistajan valaa uudistaa. Kysymykset ovat liitteenä opinnäytetyön lopussa.

8 KYSELYN TULOSTEN ANALYSOINTIA

8.1 Vastaajien määrä ja sukupuolijakauma

Olin positiivisesti yllättynyt vastaajien määrästä. Vastauksia sain yhteensä 512 kappaletta, mikä on loistava määrä analysoitavaksi. Toisaalta täytyy kuitenkin muistaa, että myös otos oli laaja, koska kysely lähti kaikille Turun ammattikorkeakoulun Lemminkäisenkadun opiskelijoille. Postituslistassa, jota käytin, oli yhteensä noin 2 100 sähköpostiosoitetta. Kyselyäni katseli 98 ihmistä, jotka eivät kuitenkaan vastanneet kyselyyn.

Vastaajista noin yksi neljäsosa oli miehiä. Osasinkin odottaa tällaista jakaumaa, koska Lemminkäisenkadun toimipisteessä on monia naisvaltaisia koulutusohjelmia, kuten estenomin ja restenomin koulutusohjelmat. Tästä johtuen myös otoksessa oli enemmän naisia kuin miehiä. Yhteensä 130 miestä ja 382 naista vastasi kyselyyni. Alla olevassa kuviossa on esitettyä jakaumaa.

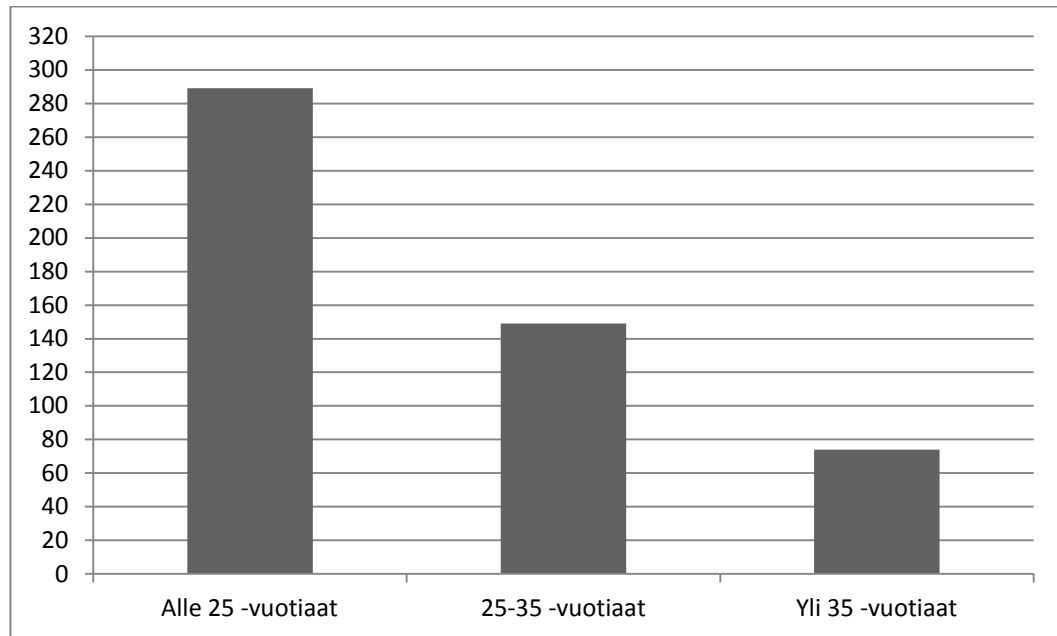

Kuvio 3. Sukupuolijakauma.

8.2 Ikäjakauma

Vastaajista oli yli puolet alle 25-vuotiaita, mikä ei ole yllätys, koska kysely toteutettiin opiskelijoille. Perustuen omiin kokemuksiini, aikuisopiskelijoiden määrä on suhteellisesti vähemmän kun verrataan nuorten tutkinnon suorittaviin. Noin 30 prosenttia vastaajista sijoittui ikänsä puolesta 25-35-vuotiaiden ryhmään. Tässä ryhmässä on luultavasti henkilöitä, jotka suorittavat jo toista

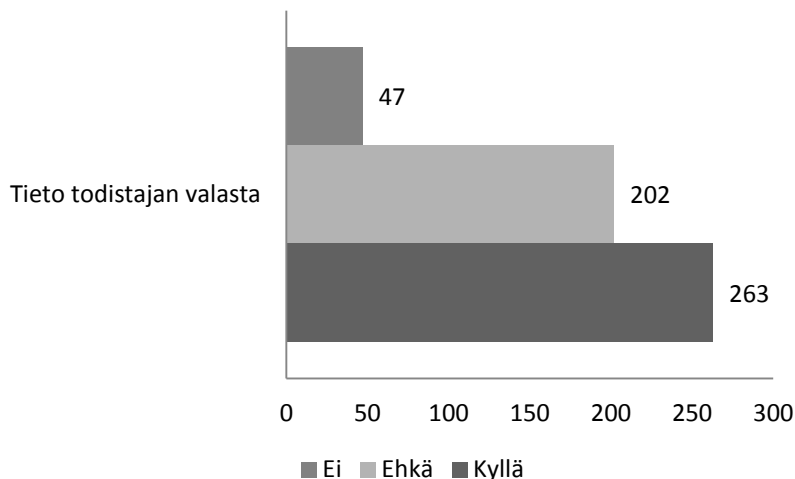
tutkintoa tai ovat palanneet koulun penkille oltuaan hetken työelämässä. Yli 35-vuotiaita oli noin 15 prosenttia. Tähän ryhmään kuuluvat monet iltaopiskelijoista. Alla oleva kuvio esittää vastaajien ikäjakaumaa.

Kuvio 4. Ikäjakauma.

8.3 Tietämys todistajan valasta

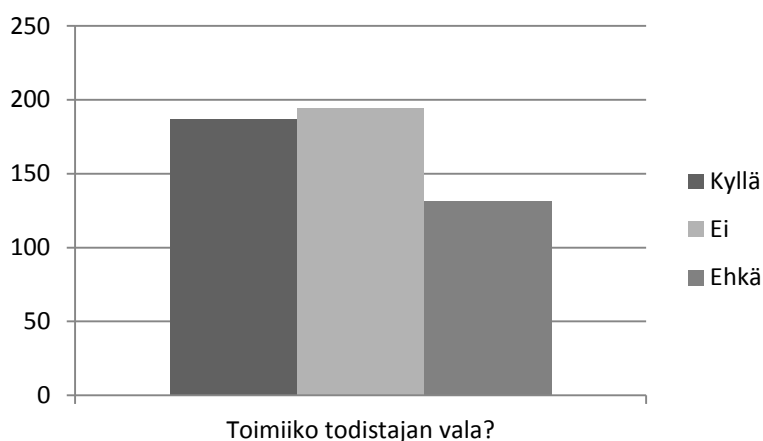
Vain noin puolet vastaajista oli varmoja siitä, mikä todistajan vala on. Vajaalla kymmenellä prosentilla ei ollut aavistustakaan, mitä todistajan vala tarkoittaa. Loput vastaajista olivat epävarmoja, mutta heillä oli jonkinlainen aavistus, mitä todistajan vala voisi sisältää. Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa on tämä havainnollistettuna. Tämä paljastaa mielestäni sen, että ihmisillä ei ole tietoutta todistamisesta oikeudenkäynnissä tai miten se käytännössä tapahtuu. Monet perehtyvät todistajan valaan vasta siinä vaiheessa, kun joutuvat todistajaksi tai opiskelevat alaa.

Kuvio 5. Tietämys todistajan valasta.

8.4 Toden puhuminen todistajan valan seurauksena

Neljäs kysymys tutki uskovatko ihmiset sitä, että todistajan vala pakottaa todistajan puhumaan totta ja kertomaan tietämänsä. Vastauksien jakauma oli mielenkiintoinen. Suurempi osa ihmisistä uskoi, ettei todistajan vala tehoa kun verrataan niihin ihmisiin, jotka uskoivat todistajan valaan ja totuuteen. Jonkin verran saatiin myös vastauksia, joissa oltiin sitä mieltä, että todistajan vala tehoaa ehkä. Alla olevasta kuviosta näkee selkeästi, että enemmistö ajattelee negatiivisesti todistajan valan tehosta.

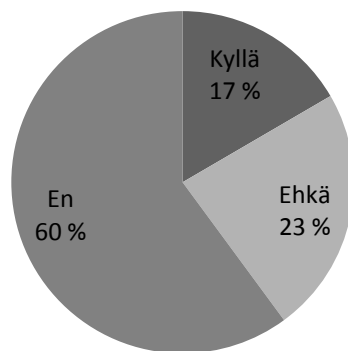
Kuvio 6. Toden puhuminen todistajan valan seurauksena.

Näistä vastauksista voi mielestäni tehdä sen johtopäätöksen, että todistajan valalla ei ole suurta vaikutusta siihen, puhuvatko ihmiset totta vai eivät.

Todistajan valan tehottomuus on ilmeistä. Mielenkiintoista olisikin tietää, että puhuisivatko nämä ihmiset, jotka uskovat totuuteen todistajan valan seurauksena, totta myös ilman todistajan valan olemassa oloa.

8.5 Tietämys perättömän lausuman rangaistuksesta

Kysymykseen, jossa tutkittiin tietämystä perättömän lausuman rangaistuksesta, vastasi vain 511 ihmistä, mikä tarkoittaa, että yksi ihminen ohitti tämän kysymyksen. Kyselyä laatiessani asetin niin, että kysymyksen voi ohittaa, jos ei halua vastata. Vastauksista huomasin, että suurin osa ei tiedä, mikä rangaistus on. Yli 60 prosenttia vastaajista ei tiennyt, millaisen rangaistuksen voi saada, jos syyllistyy perättömään lausumaan. Alla oleva kuvio havainnollistaa hyvin tätä tietämättömyyttä.

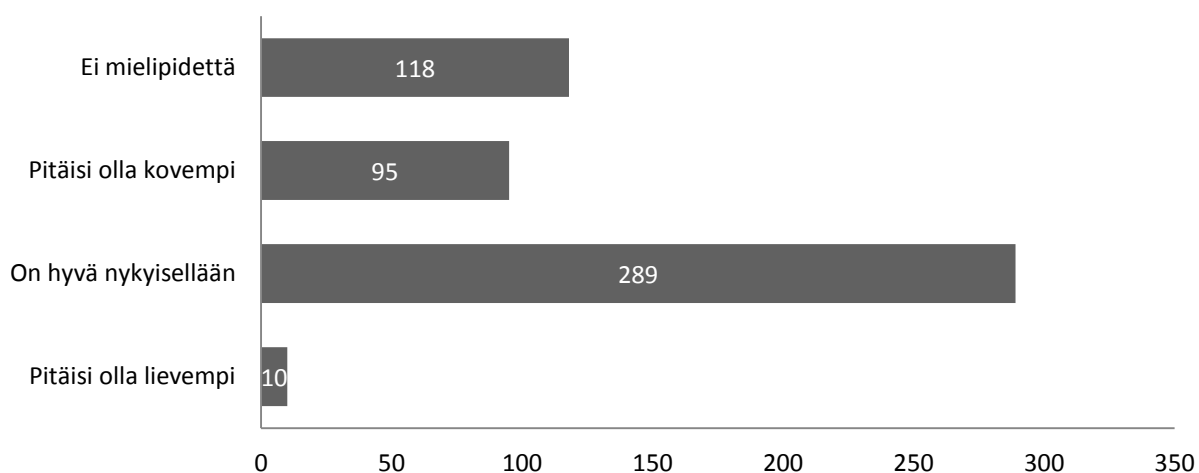
Kuvio 7. Tietämys perättömän lausuman rangaistuksesta.

Mielestäni se, että ihmiset eivät tiedä, millaisen rangaistuksen voi saada, jos syyllistyy perättömään lausumaan, heikentää todistajan valan tehoa. Tämän kysymyksen vastaukset ovat suoraan verrannollisia edelliseen kysymykseen, jossa selviteltiin, uskovatko ihmiset todistajan valan saavan aikaan totuuden puhumisen. Rangaistuksesta tietäminen lisäisi mielestäni uskoa todistajan valaan tehoon. Pohdinnan arvoinen kysymys olisi, pitäisikö perättömän lausuman rangaistuksesta tiedottaa enemmän. Esimerkiksi Oikeusministeriön tekemässä oppaassa, joka koski todistamista oikeudenkäynnissä, ei mainittu muuta kuin, että perätön lausuma on rangaistava teko. Voisi olla kuitenkin hyvä

mainita, että millaisia rangaistuksia siitä voisi sitten seurata. Tämä voisi saada ihmiset tajumaan, että perätön lausuma on vakava rikos.

8.6 Mielenpitoita rangaistuksen ankaruudesta

Tutkittaessa ihmisten asenteita perättömän lausuman ankaruutta kohtaan selvisi, että yli puolet on sitä mieltä, että rangaistus on hyvä nykyisellään. Tämän havainnollistaa hyvin alla oleva kuvio. Vastaukset olivat yllättäviä siihen nähden, että kuudennen kysymyksen tulokset paljastivat, etteivät ihmiset usko totuuteen todistajan valan seurauksena. Kiinnostavaa olisikin tietää, että eivätkö ihmiset usko, että rangaistusta koventamalla totuuden puhuminen korostuisi.

Kuvio 8. Mielenpitoita rangaistuksen ankaruudesta.

Huomionarvoista on myös, että vain kaksi prosenttia oli sitä mieltä, että rangaistuksen tulisi olla lievempi. Tämä kertoo mielestäni siitä, että rangaistusta ei pidetä ankarana. Toisaalta voidaan kuitenkin sanoa, että ihmiset eivät ole valmiita muuttamaan rangaistusta ankarammaksi. Tämän kysymyksen vastauksia analysoidessa on hyvä huomata, että 118 vastaajaa ei omistanut mielenpidettä asiasta. Tämä on kuitenkin melkein neljännes vastaajista. Näin suuri prosentuaalinen osuus voi johtua siitä, että vastaajat eivät osaa hahmottaa, onko rangaistus ankara muihin samankaltaisiin rikoksiin verrattuna. Voi myös olla, että kaikki eivät halunneet yksinkertaisesti kertoa mielenpidettään. Vajaa 20 % oli sitä mieltä, että rangaistus voisi olla kovempi. Mielestäni nämä

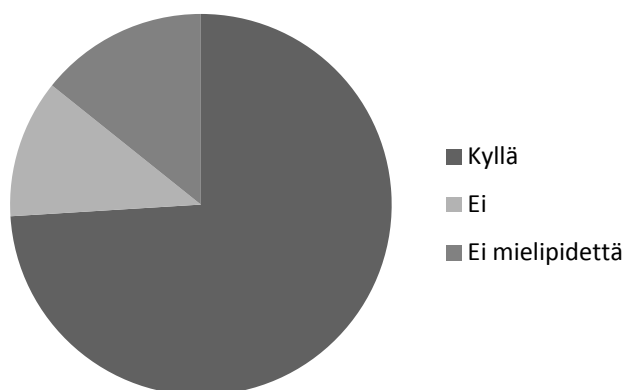
vastaajat uskovat, että rangaistusta koventamalla voitaisiin vaikuttaa toden puhumiseen.

8.7 Todistajan merkitys

Vain joka kymmenes vastaaja ajatteli, että todistajan merkitys on nykypäivänä suurempi kuin ennen. Tämä on mielestäni aika pieni osuus vastaajista. Loput 90 % prosenttia vastauksista jakautui tasaisesti kategorioihin: merkitys suurempi ennen, sama merkitys nykyisin ja ei mielipidettä. Suurimman osan vastauksista keräsi vaihtoehto, jossa merkityksen väitettiin olevan suurempi ennen. Johtopäätöksenä näistä vastauksista voisi vetää, että todistajan valaa arvostettiin historiassa enemmän kuin nykyisin. Myös tässä kysymyksessä mielipiteettömien vastaajien osuus oli hyvin suuri.

8.8 Mielipiteitä Jumalan nimeen vannomisesta

Vastaajat olivat melko yhtä mieltä siitä, että todistajan valaa ei tulisi vannoa Jumalan nimeen. Melkein kolme neljännestä asettui tämän vaihtoehdon taakse. Tämä vastausten selkeä jakauma tulee esille alla olevasta kuviosta. Kuvio esittää jakaumaa vastauksista kysymykseen tulisiko Jumalan nimeen vannominen poistaa. Joka kymmenes vastaaja oli sen verran vanhoillinen, että olisi pitänyt todistajan valan ennallaan ja sallinut Jumalan nimen maininnan valaa vannottaessa. Mielipiteettömien vastaajien määrä tippui hieman ja oli tässä kysymyksessä vain 73 vastaajaa.

Kuvio 9. Jumalan nimeen vannomisen poistaminen.

Vastauksista voisi päätellä, että suurin osa ihmisistä pitää todistajan valaa joko vanhanaikaisena tai ei muuten vain halua, että Jumala sekoitetaan todistajan valan vannomiseen. Monen mielestä todistajan valaa tulisi muuttaa. Myös vastakkaista mielipidettä edustavia vastaajia löytyi, mutta voi olla, että näitä vastaajia ei vain yksinkertaisesti häiritse Jumalan nimeen vannominen, joten he eivät ole nähneet aiheelliseksi poistaa tätä kohtaa todistajan valasta. Vastauksien luotettavuutta lisäsi, että vihdoinkin mielipiteettömien henkilöiden määrä kääntyi laskuun.

8.9 Yksi yhteinen vala kaikille

Yhdeksän kysymyksen tavoitteena oli selvittää, ovatko vastaajat sitä mieltä, että kaikille tulisi olla yksi yhteinen vala, joka vannotaan. Vastaajista 74 % oli sitä mieltä, että yksi yhteinen vala olisi parempi kuin nykyinen käytäntö, jossa on muun muassa todistajan vala, todistajan vakuutus ja totuusvakuutus. Nykyisen käytännön puolesta vannoi hieman yli 10 prosenttia vastaajista. Lopuilla vastaajilla ei ollut mielipidettä. Näiden vastauksien analysoiminen on yksiselitteistä. Mielestäni, jos näin moni kannattaa yhtä yhteistä valaa, tulisi siihen siirtymistä harkita.

8.10 Uudistuksen tarpeellisuus

Viimeisessä monivalintakysymyksessä selvitettiin vastaajien mielipiteitä siitä, tulisiko todistajan valaa uudistaa. Yllättävää oli, että suurimman osuuden äänistä sai vaihtoehto, jossa ei ollut mielipidettä suuntaan tai toiseen. Mielipiteettömien vastaajien osuus oli melkein puolet vastaajista. Tämä kertoo mielestäni siitä, että vastaajat eivät halunneet kertoa mielipidettään tai eivät tieneet, miten todistajan valaa voisi sitten käytännössä uudistaa. Yksi vaihtoehto on tietenkin myös, että vastaajat eivät uskoneet uudistuksen vaikuttavan asioihin, kuten toden puhumiseen. Toiseksi suurimman äänisaaliin sai vaihtoehto, jossa todistajan valaa uudistettaisiin. Tämän vaihtoehdon kannattajia oli noin kaksi viidesosaa vastaajista. Yksi kymmenestä oli kuitenkin sitä mieltä, että todistajan vala ei kaipaakaan uudistamista. Pari vastaajaa jätti myös vastaamatta tähän kysymykseen ja siirtyi suoraan seuraavaan. Vastauksista päättelisin, että pientä painetta on päivittää todistajan valaa 2000-luvulle, mutta

ihmiset eivät oikein tiedä, mitä uudistaminen käytännössä olisi. Todistajan vala on vanha, joten voi olla korkea kynnyks lähteä muuttamaan sitä. Vastajilla ei välttämättä ole myöskään mielessään parannusehdotuksia, joten siksi he eivät osaa sanoa tulisiko todistajan valaa uudistaa vai ei.

8.11 Avoimien vastausten analysointia

Viimeiseksi kyselyssäni jokainen sai kertoa omia mielipiteitään liittyen todistajan valaan. Vastauksien määrä ja laatu olivat yllättäviä. Avoimia vastauksia tuli yhteensä 82 kappaletta. Vastajat olivat selkeästi miettineen vastauksiaan ja näissä vastauksissa oli tuotu hyvin esiin erilaisia näkökulmia. Suurimmassa osassa vastauksia huomasi, että jokin edellä esitetyistä kysymyksistä oli jäänyt pohdituttamaan heitä.

Vastauksien joukossa oli hyviä muutosehdotuksia, joilla todistajan valan merkitystä voitaisiin korostaa. Eräs vastaaja oli sitä mieltä, että todistajan valaan voisi lisätä kohdan, jossa todistaja kertoisi olevansa tietoinen perättömän lausuman rangaistavuudesta. Eräs toinen vastaaja oli sitä mieltä, että ennen todistajan valan vannomista todistaja tulisi testata psykologisilla testeillä ja näin varmistua, että todistaja kykenee suoriutumaan vaativasta velvollisuudestaan. Mielestäni ensimmäinen idea oli oikein varteenotettava. Sen käyttöönotto ei tulisi maksamaan mitään yhteiskunnalle ja se vaatisi vain todistajan valan ulkoasun uudistamista. Mielestäni olisi hyvä, että rangaistavuudesta muistutettaisiin ennen todistajan valan vannomista ja varmistettaisiin, että todistaja on tietoinen rangaistuksen kovuudesta. Toinen muutosehdotus vaatisi huomattavasti enemmän varoja yhteiskunnalta. Jo nyt todistajan palkkio tulee maksettavaksi valtion varoista siinä tapauksessa, että asianosaiselle on myönnetty oikeusapua. Todistajia käytetään paljon johtuen todistajan roolin merkittävydestä ja tästä syystä psykologiset testit tulisivat liian kalliiksi yhteiskunnalle. Vaikka mielestäni psykologiset testit olisivat hyvä idea, niin se olisi mahdotonta toteuttaa hintansa puolesta. Jos psykologisia testejä alettaisiin toteuttamaan, niin samalla voitaisiin mielestäni myös käyttää valheenpaljastuskonetta. Eräs vastaajista koki, että voisi olla hyvä kiinnittää todistaja valheenpaljastuskoneeseen valan vannomisen ajaksi ja näin ollen luoda painetta.

Monet myönsivät avoimissa vastauksissaan, että heidän tietämyksensä todistajan valasta on heikkoa. Tämän he perustelivat sillä, että todistaminen ei ole koskettanut heitä eikä heidän läheisiään. Tämä on hyvin ymmärrettävää, että tietämys sellaisesta mitä ei ole ikinä kokenut saattaa olla heikkoa. Eräs vastaaja toi kuitenkin esiin sellaisen seikan, että monella ihmisellä sana todistaminen luo mielikuvan siitä, mitä amerikkalaisissa elokuvissa näkee. Harva on koskaan nähnyt todistamista suomalaisessa oikeusjärjestelmässä.

Eräs vastaajista myönsi omaavansa kokemusta käräjillä olemisesta ja näin ollen myös todistamisesta. Hän kertoi, että valan antaminen jännittää todistajia ja vakavoittaa heidät. Vastaaja oli sitä mieltä, että ammattivalehtelijoihin ei voida vaikuttaa todistajan valalla, mutta tavalliset ihmiset ovat asia erikseen. Hän uskoi todistajan valan vaikuttavan tavallisiin ihmisiin siten, että asioista puhutaan totta.

Aika moni vastaajista ajatteli, että todistajan valaa tulisi muuttaa siten, että vannominen Jumalan nimeen poistettaisiin. Eräs vastaaja piti nykyajan yhteiskuntaa niin monikulttuurisena, että on hullua viitata Jumalaan, koska todistajissa on niin ateisteja, islamisteja ja kristittyjä. Toinen vastaaja kertoi, että hänen mielestään Jumalan nimeen vannominen syrjii pahasti muita uskontokuntia. Hänen mielestään todistajan vala on rituaalinen malli. Eräs oli taas sitä mieltä, että ennen valasta pidettiin kiinni, koska se vannottiin oikein Jumalan kautta, mutta nykypäivänä ihmiset ovat niin itsekkäitä, että ajattelevat omaa etuaan ja lahjuksien ottamista, joten hänen mukaansa vääriä valoja vannotaan enemmän nykyisin. Vastauksien joukosta tuotiin myös esiin se, että yhä harvempi uskoo oikeasti Jumalaan. Mielestäni tämä on hyvin totta, että moni kuuluu kirkkoon, mutta he eivät kuitenkaan usko Jumalaan. Tästä syystä Jumalan nimeen vannominen ei ole tehokasta. Eräs vastaajista oli sitä mieltä, että todistajan valassa täytyisi olla jotain mikä vetoaisi moraalisiin arvoihin. Valitettavasti vastaaja ei kuitenkaan osannut määritellä mitä tämä voisi mahdollisesti olla. Eräs vastaajista toi esille näkökulman, että Jumalaan uskoville on tehokkaampaa vannoa Jumalan nimeen kuin vannoa pelkkä todistajan vakuutus. Samainen vastaaja ehdotti, että jokaiselle uskontokunnalle olisi oma valansa. Periaatteessa tämä olisi hyvä idea, mutta tässä tilanteessa uskonto korostuu mielestäni liikaa siihen nähden, että todistajan uskonnollisella

vakaumuksella ei tulisi olla väliä. Muutama vastaajista kuitenkin kertoi, että heidän mielestään nykyinen malli on erittäin toimiva. Eräs vastaajista perusteli tämän sillä, että todistajan vala on yleismaailmallinen käsite ja tästä johtuen sen tulisi säilyä oikeusjärjestelmässä. Vaikka yleisesti ottaen melkein kaikilla oli jotain kehitettävää tai valitettavaa todistajan valasta, niin on olemassa myös ihmisiä, jotka ovat täysin tyytyväisiä nykyiseen malliin. Vain yksi vastaajista oli sitä mieltä, että vala pitää vannoa Jumalan nimeen. Hänen mielestään se herättää kunnioitusta ja Herran pelkoa.

Todistajan on tärkeää vannoa vala kaikkivaltiaan ja kaikkietävän Jumalan nimeen. Se herättää kunnioitusta ja Herran pelkoa oikeassa mielessä.

Eräs vastaajista oli pohtinut todistajan valan merkitystä tieteen kehittymisen näkökulmasta. Hänen mukaansa todistajan valan merkitys vähenee sitä mukaa kun tiede kehittyy. Toinen vastaajista taas pohti todistajan valan merkitystä ihmisten arvojen kautta ja oli sitä mieltä, että ihmisten asenteet ovat muuttuneet eikä valehtelua pidetä niin pahana rikoksena enää. Toisaalta vastaajista muutama vetosi omaantuntoon, joka pakottaisi puhumaan totta ilman todistajan valaakin. Myös rahan arvo on korostunut ja vastaajat pitivät mahdollisena, että todistajan mielipiteisiin voitaisiin vaikuttaa rahalla. Moni vastaajista oli sitä mieltä, että valehtelu on lisääntynyt huomattavasti.

Mikään ei takaa sitä, että todistaja puhuu totta. Merkitys on pienentynyt, koska nykyään valehdellaan enemmän ja vakavistakin asioista. Mielestäni valalle ei voi laittaa liikaa painoarvoa, eikä varsinkaan perustaa koko tuomiota todistajan valalle ellei selvin faktoin voida osoittaa, että todistajan todistus pitää paikkansa.

Vastaajat, jotka ottivat kantaa perättömän lausuman rangaistukseen olivat lähtökohtaisesti sitä mieltä, että rangaistusta tulisi koventaa. Ensimmäinen vastaaja oli sitä mieltä, että rangaistuksen tulisi olla ankarampi, mutta sitä ei tarvitse toteuttaa välttämättä rangaistuksen pituutta muuttamalla. Hän ehdotti, että perättömään lausumaan syyllistynyt henkilö voitaisiin julistaa epäluotettavaksi henkilöksi. Tämän ajan pituudeksi hän ehdotti 5-10 vuotta, koska siinä ajassa ehtii miettimään hänen mukaansa teon seurauksia. Eräs vastaaja toi kuitenkin esiin myös sen näkökannan, että koska oikeustapauksien käsittelyajat ovat pitkiä, niin voi olla kohtuutonta vaatia vannomaan vala ja vannoa kertovansa totuus siitä mitä on tapahtunut useita vuosia sitten. Osa

vastaajista oli pohtinut myös sitä, että perättömästä lausumasta voi olla vaikea jäädä kiinni. Lisäksi osa pohti, että rangaistus on lievempi paha siinä vaiheessa, kun esimerkiksi syytetty uhkaa hengellä. Hyvä näkökulma eräältä vastaajalta oli, että perättömän lausuman rangaistus tulisi suhteuttaa sen oikeustapauksen rangaistukseen, missä todistajaa on kuultu. Käytännössä jos todistaa jutussa, josta määrätään rangaistukseksi elinkautinen, niin jos tällaisessa jutussa antaa perättömän lausuman niin rangaistuksen tulisi olla kovempi.

Muutama vastaajista kommentoi, että yksikin vala riittäisi. Ääripäätä kommenteissa edustaa henkilö, jonka mukaan pelkkä kirjallinen sopimus toden puhumisesta riittäisi. Toisaalta yksi vastaajista piti todistajan valaa niin vanhentuneena keksintönä, että oli valmis luopumaan siitä kokonaan ja tuomari voisi vain ilmoittaa, että totuuden vastainen teko on rangaistava. Muita kehitysehdotuksia oli, että valassa ei tarvitsisi välttämättä vannoa Jumalan nimeen, vaan tämä voisi tapahtua esimerkiksi oikeuslaitoksen, Suomen Lain tai tuomarin nimeen vannomalla. Periaatteessa ei olisi väliä kenen nimiin vannottaisiin, kunhan auktoriteetti olisi riittävän vahva. Eräs vastaajista kertoi, että todistaminen on ollut esillä viime aikoina mediassa ja tästä syystä todistajan uskottavuus on kokenut romahduksen.

Eräs vastaajista uskoi, että todistajien yksityisyyttä ja turvallisuuden tunnetta tulisi korostaa. Tämän seurauksena todistukset olisivat luotettavampia. Eräs vastaajista kommentoi suoraan, että todistajan valan sisällöllä ei ole merkitystä. Hänen mukaansa todistajan valan ainut merkitys on sitoa todistaja osaksi oikeusprosessia ja täten todistaja joutuu myös oikeusvaikutusten alaiseksi.

Todistajan vala on käytänte, jolla tuomioistuin sitoo todistajan osaksi oikeusprosessia ja näin ollen perustellusti oikeusvaikutusten alaiseksi. Niin ikään todistajan valan sisällöllä ei ole väliä, kunhan todistaja ymmärtää todistajan valan merkityksen ja sanktiot.

Osa avoimen kysymyksen vastauksista oli erittäin asiantuntevia ja voisi jopa olettaa, että heillä on kokemusta asiasta. Suurimmalla osalla oli kuitenkin joku käsitys asiasta, mutta muutama vastaaja toivoi, että todistajan vala olisi selitetty kyselyn alussa. Vastausten perusteella voisi sanoa, että monet ovat sitä mieltä, että todistajan valaa tulisi uudistaa. Vastaajilla oli monenlaisia mielipiteitä siitä,

mitä näiden mahdollisten uudistusten tulisi olla. Varmaa onkin, että kaikki eivät ole tyytyväisiä, jos todistajan valaa lähdetään uudistamaan ja toisaalta osa tulee olemaan sitä mieltä, että uudistusten olisi pitänyt olla erilaisia. Kompromissi voi olla vaikea saavuttaa. Vastauksia oli kuitenkin mielenkiintoista lukea ja tämän vuoksi ne löytyvät liitteenä myös opinnäytetyöni lopusta.

9 OIKEUSTAPAUKSIA TODISTAJAN VALAN RIKKOMISESTA

9.1 Oikeustapauksien valitseminen

Valitsin kaksi hovioikeuden päätöstä ja yhden korkeimman oikeuden päätöksen analysoitavaksi. Oikeustapauksien avulla havainnollistan sitä, millaisissa tapauksissa perättömään lausumaan syyllistytään ja millaisia päätöksiä tuomioistuimien on näistä tehnyt. Lisäksi tulen pohtimaan rangaistuksia, joita näissä oikeustapauksissa on annettu. Oikeustapauksia etsiessäni havaitsin tosiseikan, että päätöksiä on tarjolla rajoitetusti Finlexissä. Uusia päätöksiä oli vain muutamia tarjolla. Tämä tukee Tilastokeskuksen tilastoja, joiden mukaan perättömään lausuman syytteitä ratkaistaan yhä vähemmän kärjäoikeudessa. Tästä määrästä vain osa valittaa hovioikeuteen, joten ei ihme, ettei oikeustapauksia ole paljoa tarjolla.

9.2 Oikeustapaus 1

Ensimmäinen oikeustapaus on Helsingin hovioikeuden ratkaisu 837 / 9.3.2007. Tässä oikeustapauksessa on kyse lapsen hyväksikäytöstä, joten se on osittain salassa pidettävä vuoteen 2031 asti. Tuomiolauselma sekä sovelletut lainkohdat ovat julkisia, mutta asianomistajien nimiä ei saanut mainita. (Helsingin HO 09.03.2007/837.)

Henkilö C oli esitutkinnassa 27.5.2003 ja 10.10.2005 kertonut asioita koskien oikeustapausta ja nyt C vaatii, ettei näitä asioita saisi ottaa huomioon todisteluna. C perustelee asian sillä, että hän oli avoliitossa B:n kanssa 27.5.2003, joten esitutkintakertomus oli saatu aikaan laittomalla tavalla. Koska vuoden 2005 esitutkinta koski samaa teemaa, esitti C, että myös se tulisi jättää huomioimatta. C:n mukaan kuulustelija ei ilmoittanut hänelle oikeudesta kieltäytyä todistamasta. Kuulustelija pakotti vastaamaan kertomalla totuusvelvollisuudesta ja rangaistusuhasta. C korjasi aikaisempaa lausuntoaan 10.10.2005, vaikka oli tietoinen, että hänen epäiltäisiin syyllistyneen perättömään lausumaan sen johdosta. Itsekriminalisointisuojaan takia C:n ei

tarvitse todistaa itseään vastaan käräjä- ja hovioikeudessa nyt, kun häntä epäillään perättömästä lausumasta. (Helsingin HO 09.03.2007/837.)

9.2.1 Käräjäoikeuden ratkaisu

Käräjäoikeus katsoi, ettei C:llä ole oikeutta olla todistamatta, koska kyseessä oli vain avopuoliso. Lain mukaan vain aviopuolisoa tai kihlattua koskevista seikoista ei tarvitse todistaa. C tuomittiin perättömän lausuman antamisesta 27.5.2003. Rangaistukseksi hän sai 60 päivää ehdollista vankeutta, joka tulee täytäntöönpantavaksi vain, jos tuomittu tekee koeaikanaan rikoksen, josta hänet tuomitaan ehdottomaan vankeuteen. Käräjäoikeus päätti myös, että kirjallinen todistajankertomus voidaan lukea, vaikka todistaja kieltäytyisi todistamasta. Lisäksi henkilöä, joka kuulusteli C:tä esitutkinnassa voidaan kuulla todistajana. (Helsingin HO 09.03.2007/837.)

9.2.2 Asian käsittely hovioikeudessa

Käräjäoikeuden päätöksestä valitettiin hovioikeuteen. Hovioikeudessa käsiteltiin sitä, että saako esitutkintakertomuksia hyödyntää sen jälkeen, kun C kieltäytyi lausumasta mitään asiasta sekä käräjäoikeudessa että hovioikeudessa. Hovioikeus oli yhtä mieltä käräjäoikeuden kanssa siitä, että C:n esitutkinnassa kertomaan voidaan vedota C:n kieltäytyessä todistamasta sekä käräjäoikeuden että hovioikeuden käsittelyssä. Lisäksi esitutkimuskertomuksia voidaan käyttää todisteina. Rangaistusta kuitenkin lievennettiin. Hovioikeus tuomitsi rangaistukseksi 50 päiväsakkoa, jotka olivat 6 euroa kappaleelta. Yhteensä sakkoja määrättiin siis 300 euroa. (Helsingin HO 09.03.2007/837.)

9.3 Oikeustapaus 2

Toiseksi analysoitavaksi oikeustapaukseksi valitsin Vaasan hovioikeuden ratkaisun 288 3.3.2008. Kyseessä olevassa jutussa A oli ilmoittanut poliisille, että B on väärentänyt hänen allekirjoituksensa kirjeisiin, jotka menivät Osuuspankkiin. Kirjeitä oli yhteensä 4 kappaletta. Totuudessa B oli vain kirjoittanut kirjeet ja A oli itse allekirjoittanut kaikki kirjeet. (Vaasan HO 03.03.2008/288.)

A:ta syytettiin sekä väärästä ilmiannosta että perättömästä lausumasta. Väärästä ilmiannosta häntä syytettiin, koska hän antoi väärän tiedon kirjeiden allekirjoittajasta esitutkintaviranomaiselle. Hän ilmoitti B:n syyllistyneen rikokseen, vaikka hän tiesi tai hänen olisi kuulunut tietää, kuka kirjeet todellisuudessa allekirjoitti. A saattoi B:n vaaraan, että B:tä voitaisiin syyttää väärennöksestä. Perättömään lausumaan A syyllistyi, kun häntä kuultiin esitutkinnassa 2.8.2005 asianomistajana. A:lle oli ennen kuulustelua kerrottu totuusvelvollisuudesta ja perättömästä lausumasta viranomaismenettelyssä. A valehteli poliisille, että B oli allekirjoittanut asiakirjat. (Vaasan HO 03.03.2008/288.)

9.3.1 Käräjäoikeuden ratkaisu

A:n ja B:n kertomukset poliisikuulustelussa olivat täysin ristiriitaiset. A:n tarinan uskottavuutta horjuttaa myös se, että myöhemmin hän tunnusti allekirjoittaneensa yhden kirjeistä. Lisäksi Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausunto tukee sitä väitettä, että A allekirjoitti kaikki kirjeet itse. Keskusrikospoliisin rikostekninen laboratorio oli lähinnä verrannut käsialanäytteitä. Käräjäoikeus katsoi A:n syyllistyneen väärään ilmiantoon ja perättömään lausumaan. Rangaistuksena oli 80 päiväsakkoa, jotka olivat 13 euroa kappaleelta, joten rangaistukseksi tuli yhteensä 1040 euroa. (Vaasan HO 03.03.2008/288.)

9.3.2 Asian käsittely hovioikeudessa

A vaati, että molemmat häneen kohdistuneet syytteet hylätään ja Suomen valtio korvaa oikeusavun omavastuuosuuden sekä käräjäoikeudessa että hovioikeudessa. Lisäksi toissijaisesti hän vaati rangaistuksen lieventämistä. Syyttäjät sekä B vaativat, että valitus hylätään perusteettomana. Hovioikeus ei muuttanut rangaistusta ja piti 80 päiväsakkoa edelleen oikeudenmukaisena. Hovioikeus katsoi, että perätön lausuma ja väärä ilmianto ovat sen verran samankaltaisia rikoksia, että perätön lausuma sisältyy syytteeseen väärästä ilmiannosta. Tästä johtuen A:n syyksi luettiin hovioikeudessa vain väärä ilmianto. (Vaasan HO 03.03.2008/288.)

9.4 Oikeustapaus 3

Kolmas oikeustapaus on Korkeimman oikeuden päätös 193 10.12.1997. Tapauksessa oli kyse siitä, että Lasse Laaksonen vaati kärjäoikeudessa Teletalo Oy:ltä korvausta laittomasta työsuhteen purkamisesta. Teletalo Oy kiisti tämän väitteen. Tapauksessa oli mukana kaksi todistajaa, Tajakka ja Luukkanen. Näiden kahden ihmisen todistamisen perusteella kärjäoikeus katsoi, ettei irtisanomiseen ollut tuotannollisia tai taloudellisia syitä. Kärjäoikeus velvoitti Teletalo Oy:n suorittamaan korvauksia laittomasta irtisanomisesta. Tuomio pysyi samana Helsingin hovioikeudessa. (KKO 10.12.1997/193.)

9.4.1 Valitus Korkeimpaan oikeuteen

Teletalo Oy valitti Korkeimpaan oikeuteen ja haki hovioikeuden tuomion kumoamista. Perusteluina oli, että kärjäoikeudessa kuultu todistaja Luukkanen oli tuomittu perättömän lausuman antamisesta. Teletalo Oy:n mielestä kyseisen henkilön todistelulla oli ratkaiseva merkitys tuomion lopputuloksen kannalta. (KKO 10.12.1997/193.)

9.4.2 Korkeimman oikeuden ratkaisu

Oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 7 §:n 1 momentin 2 kohta takaa, että lainvoimainen tuomio voidaan purkaa, jos on syytä olettaa, että todistaja on tahallaan antanut perättömän lausuman ja se on vaikuttanut oikeusjutun ratkaisuun. Korkein oikeus katsoi, että Luukkasen todistelu koski keskeistä seikkaa Teletalo Oy:n ja Laakkosen välillä olevassa riita-asiassa. Korkein oikeus hyväksyi purkuhakemuksen ja palautti asian kärjäoikeuden käsiteltäväksi. Nyt Hyvinkään kärjäoikeuden tehtävänä on arvioida näyttö uudestaan. (KKO 10.12.1997/193.)

10 RANGAISTUKSEN RIITTÄVYYDEN ARVIOINTIA

OIKEUSTAPAUKSIEN POHJALTA

10.1 Arviointia rangaistuksista

Kuten kahdesta ensimmäisestä oikeustapauksesta voi havaita, niin rangaistuksena on ollut pelkästään päiväsakkoja. Ensimmäisessä oikeustapauksessa päiväsakkojen määrä oli 50 kappaletta, kun taas toisessa tapauksessa määrä oli 80. Rahaksi muutettuna maksettavaksi summaksi ensimmäisessä tapauksessa tuli 300 euroa. Toisen tapauksen 80 päiväsakkoa kustansi 1 040 euroa. Huomattavaa on, ettei kummassakaan tapauksessa tuomioksi lopulta tullut edes ehdollista vankeutta, vaikka molemmissa tapauksissa perätön lausuma oli mielestäni selkeästi havaittavissa ja perätön lausuma annettiin vakavasta asiasta. Sakkojen määrä oli luultavasti vähemmän kuin itse oikeudenkäyntikulut.

10.2 Tuomion purku perättömän lausuman takia

Lainvoimainen tuomio voidaan purkaa, jos perätön lausuma on ollut merkityksellisestä seikasta. Mielestäni asia palautettiin alioikeuden käsittelyyn melko yksinkertaisilla perusteluilla. Tätä Korkeimman oikeuden päätöstä voikin pitää ennakkotapauksena, joka ohjaa tuomioistuinten linjaa asiasta. Tämän perusteella luulen, että jos on vähänkin mahdollisuutta, että perättömällä lausumalla on ollut merkitystä tuomioon, niin asia tullaan palauttamaan kärjäoikeuteen, jotta näyttö voidaan arvioida uudelleen. Tässä on hyvä ottaa huomioon, että vaikka tämä kävisikin yksinkertaisesti, niin ensin on tarvinnut näyttää toteen, että todistaja on syyllistynyt perättömään lausumaan. Tämän todistaminen saattaa olla monimutkaisempi prosessi.

11 HAASTATTELUT

11.1 Vastaajien valinta

Vastaajat on valittu sattumanvaraisesti, mutta vastaajien ikärakenne on pyritty pitämään samanlaisena kuin kyselyn vastaajakunta. Haastattelujen tarkoituksena on päästä kysymään tarkempia kysymyksiä kuin kyselyssä ja muodostamaan vuorovaikutuksellista keskustelua. Koska haastattelut täydentävät kyselyn vastauksia, niin myös haastattelujen vastaajien täytyy olla nuorehkoja. Haastattelussa käytetyt kysymykset löytyvät lopusta liitteestä.

11.2 Ensimmäinen vastaaja

Ensimmäinen vastaaja on miespuolinen tietotekniikan opiskelija, joka ei ole aiemmin törmännyt todistajaan valaan elämässään. Hänen ennakkokäsityksensä todistajan valasta on, että se vannotaan joko Jumalan tai kunnian kautta. Aika monella on mielestäni tällainen tietämys entuudestaan perustuen amerikkalaisiin elokuvaan. Kysymykseen todistamisen haasteellisyydestä hän ei osannut antaa selkeää vastausta. Hänen mukaansa se riippuu todistettavan asian vakavuudesta. Olen täysin samaa mieltä, että on erilaista todistaa jutussa, jossa on erimielisyyksiä ja rangaistus voi olla ankara, kuin selkeässä tapauksessa, jossa rangaistus on maksimissaan sakkoja. Vastaajan mukaan todistajan vala ei estä valehtelua, koska tietynlaiset ihmiset valehtelevat siitä huolimatta. Vastaaja nosti esille suurimman hyödyn strategian eli jos totuutta puhumalla kärsii enemmän kuin perättömän lausuman rangaistus olisi, niin monilla on houkutus syyllistyä perättömään lausumaan. Vastaajan mielestä valan toistaminen perässä ei ole haastavaa, joten lauserakenne ei ole liian monimutkainen. Lisäksi hän totesi, että kunnian kautta vannominen voisi olla nykypäiväisempää kuin Jumalan nimeen vannominen.

11.3 Toinen vastaaja

Toinen vastaaja opiskelee kättilöksi. Myöskään hän ei omannut henkilökohtaisia kokemuksia todistamisesta tai todistajan valasta. Tämä nainen piti todistamista omalla tavallaan haasteellisena tehtävänä, mutta myönsi, että kyllä

olosuhteillakin on vaikutusta asiaan. Vaativimpana hän piti sitä seikkaa, että jos todistaja tuntee jollain tapaa syytetyn. Hän oli myös pohtinut, että voisi olla raskaampaa todistaa vastaan sellaista henkilöä, jonka huomaa selkeästi katuvaan tekoaan. Vastaja pohti myös uskaltaisikohan vaarallista rikollista vastaan todistaa. Tällöin voisi olla syytä pelätä oman henkensä puolesta. Vastajalla ei ollut tietämystä, että todistamisesta voi saada korvausta. Hän oli ajatellut, että se on kansallisvelvollisuus niin kuin verojen maksukin. Vastaja mietti pitkään olisiko valmis valehtelemaan oikeudessa, jos saavutettu hyöty olisi suurempi. Hän tuli siihen tulokseen, että joissain tapauksissa kyllä, mutta tällainen syy ei ole raha. Perättömän lausuman rangaistuksesta hän oli sitä mieltä, että niitä tulisi jakaa tilanteen mukaan, mutta esimerkiksi viisi vuotta vankeutta on jo liikaa. Todistajan valan lauserakenteeseen hän kommentoi sen verran, että jos saman valan vannovat sekä lapset, lapsenmieliset että aikuiset, tulisi lauserakenteen olla yksinkertainen. Vastaja oli sitä mieltä, että pitäisi olla yksi yhteinen vala, jotta kaikki olisivat tasa-arvoisia. Hänen mielestään oman hengen kautta vannominen olisi parempi kuin Jumalan nimeen vannominen. Hän kuitenkin mietti, että oman hengen kautta vannominen voisi olla outoa, koska henkeään ei konkreettisesti menetä vaikka syyllistyisi perättömään lausumaan.

11.4 Kolmas vastaja

Kolmas vastaja on mies, joka työskentelee asianajotoimistossa. Hän uskoi, että todistaminen on oikeasti vaativa velvollisuus. Erityisesti puolueettomuus ja oman version kertominen on hänestä haasteellisinta. Korvauksia todistamisesta hän jakaisi tilanteen mukaan. Hän oli ainoa vastajista, joka oli ainutlaatuisen rehellinen. Vastaja kertoisi totuuden, vaikka todistajan valaa ei olisi olemassa. Hän ei myöskään syyllistyisi perättömään lausumaan vaikka saavutettu hyöty olisi suurempi kuin totuuden kertomisessa. Vastajan mukaan oikeuslaitos ja kirkko olisi syytä pitää selkeästi erillään, mutta myönsi kuitenkin, että voi olla vaikeaa saavuttaa samanlainen ponnekkuus ilman Jumalan nimeä. Lopuksi vastaja totesi, että voisi olla paikallaan uudistaa todistajan valaa.

11.5 Vastauksien analysointia

Vastaajat olivat melko yhtä mieltä siitä, että todistajan vala kaipaa uudistamista. Lisäksi jokainen vastaajista oli halukas pitämään oikeuslaitoksen ja uskonnon erillään. Yhteenvetona voisi todeta, että nuorille ei ole vielä ehtinyt kertyä kokemusta todistamisesta. Kukaan vastaajista ei ole itse toiminut todistajana. Yleisesti ottaen tietämys on perustunut työelämän tai opintojen tarjoamiin tietoihin. Kaikki vastaajat tiesivät, miten todistajan vala vannotaan amerikkalaiseen malliin. Vastaajien tietämys siitä, että todistamisesta voi saada korvausta oli heikohkoa. Johtuukohan tämä siitä, että sitä ei haluta liikaa korostaa, vaan halutaan, että ihmiset pitäisivät todistamista enemmänkin jokaisen kansalaisen velvollisuutena. Haastattelut sujuivat hyvin ja vastaukset loivat lisää syvyyttä tutkimukseen ihmisten mielipiteistä todistajan valaa kohtaan. Näiden haastattelujen perusteella todistajan vala kaipaa uudistamista.

12 JOHTOPÄÄTÖKSET

12.1 Johtopäätökset ihmisten asenteista

Yhtenä tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää ihmisten asenteita todistajan valaa kohtaan. Tässä onnistuin mielestäni erittäin hyvin. Tutkimuksen avulla selvisi asioita, joita en ollut edes ajatellut. Ihmisillä oli hyviä mielipiteitä ja suurin osa ihmisistä pysyi asiallisena kertoessaan niitä. Osalla ihmisistä oli yllättävän paljon tietämystä todistajan valasta ja uskon, että useimmissa tapauksissa tämä on tullut kokemuksen kautta. Selkeästi moni vastaajista oli sitä mieltä, että toden puhumista ei arvosteta nykypäivänä samalla tavalla kuin ennen. Ihmisten moraalit on vastaajien mukaan heikentynyt.

Toinen opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää, mitä mieltä ihmiset ovat todistajan valan vannomisesta Jumalan nimeen. Moni vastaajista oli sitä mieltä, että Jumalaa ei pitäisi sekoittaa todistajan valaan. Toisaalta muutamat vastaajista olivat ajatelleet asiaa hieman pidemmälle ja ajatelleet niin, että jos uskoo Jumalaan, niin silloin on tehokkaampaa vannoa vala Jumalan nimeen. Toisaalta vastaajat olivat melko yksimielisiä siitä, että tämä syrjii muita uskontokuntia. Olisikin hyvä pohtia tulisiko eri uskontokuntien edustajien saada vannoa vala oman ”jumalansa” nimeen. Esille tuli myös sellainen varteenotettava vaihtoehto, jossa vala vannottaisiinkin Suomen Lain nimeen.

Kolmas opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää tulisiko todistajan valan uudistaa. Vaikka jotkut olivatkin sitä mieltä, että todistajan vala on hyvä nykyisellään, uskoisin, että enemmistö ajatteli todistajan valan kaipaavan päivitystä. Tämän voi huomata kyselyn vastaajien tilastollisesta jakaumasta ja avoimen kysymyksen vastauksien määrästä. Avoimeen kysymyksen myötä kerrottiin monenlaisia ideoita, miten todistajan valaa voitaisiin muuttaa. Lisäksi on aivan normaalia, että aina on olemassa henkilöitä, jotka ovat haluttomia muutoksiin ja pitävät nykyistä systeemiä ainoana ja oikeana.

Viimeisenä tarkoituksena oli analysoida ihmisten näkemyksiä todistajan valan hyödyllisyydestä ja rangaistuksen riittävydestä. Useimmat olivat sitä mieltä, että todistajan vala on menettänyt merkitystään tultaessa 2000-luvulle.

Radikaaleimmat ihmiset jopa esittivät todistajan valan poistoa, koska ne jotka puhuvat totta tekevät sen, vaikka todistajan valaa ei olisikaan ja toisaalta todistajan vala ei estä tietynlaisia ihmisiä olemaan kertomatta totuutta. Aika yleinen mielipide oli, että rangaistus perättömästä lausumasta ei ole mitenkään erityisen ankara. Osa ihmisistä tosin myös uskoi, että rangaistusta koventamalla ei pystytä vaikuttamaan toden puhumiseen.

12.2 Johtopäätökset tutkimuksen toteutuksesta

Kysely ja haastattelut toteuttamalla saatiin monenlaisia mielipiteitä esille. Nämä ovatkin toimineet pohjustuksena kehitysehdotuksille, jotka tulen esittämään seuraavassa alaluvussa. Opinnäytetyön alussa tutkin muutosehdotuksia, joita on tehty todistajan valaa koskien ja nämä tukevat täysin sitä väitettä, että todistajan vala on useita vuosikymmeniä vanha ja kaipaisi uudistamista. Perättömien lausumien määrän kehityksen kautta havaittiin, että perättömien lausumien määrät ovat laskemaan päin. Tämä voi johtua siitä, että todistustaakka on kova ja joskus voi olla vaikea näyttää toteen, että joku on syyllistynyt perättömään lausumaan. Oikeustapaukset ja uutisartikkelit mediassa esillä olleista tapauksista havainnollistivat hyvin, millaisissa tapauksissa syyllistytään perättömään lausumaan ja millaisia rangaistuksia ihmiset ovat saaneet näistä oikeusjutuista.

12.3 Kehitysehdotukset

Koska melkein kolme neljäsosaa ihmisistä oli sitä mieltä, että yksi yhteinen vala olisi parempi kuin nykyinen sekainen systeemi, jossa on useita erilaisia valoja, uskon, että Suomen oikeusjärjestelmän tulisi siirtyä käyttämään vain yhtä valaa. Tämä selkeyttäisi todistamista tavalliselle kansalaiselle. Pidän hyvänä asiana, jos todistajan valaan ei sekoitettaisi uskonnollista vakaumusta. Hyvä vaihtoehto käsi Raamatulla vannomiseen olisi käsi Suomen Laki –kirjalla vannominen. Lisäksi kiinnittäisin jatkossa enemmän huomiota todistajien turvallisuuden tunteeseen. Kuten eräs vastaajistakin totesi, perättömään lausumaan syyllistytään mieluummin kuin otetaan riski, että oma tai perheenjäsenen henki tulisi tulevaisuudessa uhatuksi. Nykyään tulisi herkemmin kuunnella todistajan mielipidettä siitä, tulisiko turvaaviin toimiin ryhtyä. Luonnollisesti tämä aiheuttaa

ylimääräisiä kuluja, mutta mielestäni valtion kuuluisi panostaa oikeusjärjestelmän sujuvuuteen ja luotettavuuteen sen verran, että voimme luottaa, että perättömään lausumaan ei syyllistytä ainakaan sen takia, että ei uskalleta kertoa totuutta. Mielestäni luonnollinen seuraava tutkittava aihe olisi todistajan suojeleminen. Tämä tutkimus tukisi ja täydentäisi minun tekemääni tutkimustyötä. Kun molemmat aihealueet olisi tutkittu, voitaisiin kehittää koko oikeusjärjestelmää todistamisen osalta.

LÄHTEET

- Aarnio, S.; Kekkonen, J.; Laine, J.; Suurla, J.; Tiesmaa, H. & Vahvelainen, J. 1999. Kodin lakitieto 1: osapuolena oikeustoimissa. Helsinki: WSOY.
- Ervo, L. 2008. Oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuusvaatimus: käsikirja lainkäyttäjille. Juva: WSOYpro.
- Frände, D.; Havansi, E.; Helenius, D.; Koulu, R.; Lappalainen, J.; Lindfors, H.; Niemi, J.; Rautio, J. & Virolainen, J. 2012. Prosessioikeus. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Hallberg, P. 2001. Oikeudenmukainen oikeudenkäynti 2000 –luvulla. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Havansi, E. 2007. Oikeudenkäynti ja pakkotäytäntö. Helsinki: Forum Iuris.
Helsingin HO 09.03.2007/837.
- Hormia, L. 1978. Todistamiskielloista rikosprosessissa 1. Helsinki: Suomalainen lakimiesyhdistys.
- Jokela, A. 2012. Oikeudenkäynnin asianosaiset ja valmistelu. Oikeudenkäynti 2. Helsinki: Talentum.
- Kemppinen, S. 2004. Oikeudenkäynnin käsikirja. Porvoo: WSOY lakitieto.
KKO 10.12.1997/193.
- Klami, H. 1995. Todistelun ongelmia. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Lager, I. 1994. Lainkäytön pääasiat. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.
Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta 31.12.1986/1049.
Laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta 571/1948.
- Lappalainen, J. 1988. Todistajan esteellisyydestä. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.
- Linna, T. 2012. Prosessioikeuden oppikirja. Helsinki: Talentum.
Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4.
- Oikeusministeriö 2012. Todistajana oikeudenkäynnissä. Viitattu 24.7.2012 <http://www.om.fi> >
Julkaisut > Esitteet > Todistajana oikeudenkäynnissä.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Kirjapaja. Suomen kirkon sisälähetysseura.
Rikoslaki 19.12.1889/39.
- Savela, A. 2006. Lainkäytön laadun arviointi tuomioistuimessa: arvioinnin lähtökohdat ja laatumittaristo. Oulu: Rovaniemen hovioikeuspiirin tuomioistuimet.
- Suomen Asianajajaliitto 2008. Aloite todistelua koskevien sääntöjen uudistamiseksi. Viitattu

7.8.2012 <http://www.asianajajaliitto.fi> > Viestintä > Tiedotteita ja lausuntoja > Arkisto > 2008 > Aloite todistelu koskevien sääntöjen uudistamiseksi.

Tilastokeskus 2012. Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisut. Viitattu 2.9.2012

<http://www.tilastokeskus.fi> > Tilastot > Oikeus > Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisut > Taulukot.

Turun Sanomat 2012. Toimikunta esittää nimetöntä todistelua vakavimpiin rikoksiin. Todistajan henkilöllisyys salattaisiin jopa tuomarilta. Turun Sanomat 10.11.2012.

Vaasan HO 03.03.2008/288.

Vapaa-ajattelijain liitto ry 2006. Aloite todistajan ja tuomarin valasta, Oikeusministeriölle.

Viitattu 24.8.2012 <http://www.vapaa-ajattelijat.fi> > Kannanottoja > Aloite todistajan ja tuomarin valasta, Oikeusministeriölle.

Vapaa-ajattelijain liitto ry 2006. Oikeusministeriön vastaus todistajan ja tuomarin valasta

7.6.2006. Viitattu 24.8.2012 <http://www.uskonnonvapaus.fi> > Lakeja ja päätöksiä >

Oikeusministeriön vastaus todistajan ja tuomarin valasta 7.6.2006.

Vuorenpää, M. 2012. Asiantuntijatodistelun ongelmakohtia. Helsinki: Talentum.

Vuorenpää, M. 2009. Prosessioikeuden perusteet. Helsinki: Talentum.

Yle 2012a. Oikeuden mukaan epoa käyttänyt Isometsä – ”Tämä juttu jatkuu”. Viitattu 14.10.2012

http://yle.fi/urheilu/oikeuden_mukaan_epoa_kayttanyt_isometsa_-_tama_juttu_jatkuu/6310283.

Yle 2012b. Riita Vuosaaren ammuskelun syynä. Viitattu 14.10.2012

http://yle.fi/uutiset/riita_vuosaaren_ammuskelun_syyna/6293512.

Kyselylomake

1. Sukupuoli (valitse oikea vaihtoehto)

- Mies
- Nainen

2. Ikä

- Alle 25
- 25-35
- Yli 35

3. Tiedätkö mikä on todistajan vala?

- Kyllä
- Ehkä
- En

4. Uskotko todistajan valan pakottavan puhumaan totta?

- Kyllä
- Ehkä
- En

5. Tiedätkö, mikä on rangaistus perättömästä lausumasta?

- Kyllä
- Ehkä
- En

6. Pitäisikö rangaistuksen olla kovempi? (nykyään enintään kolme vuotta vankeutta)

- Pitäisi olla lievempi

- On hyvä nykyisellään
- Pitäisi olla kovempi
- Ei mielipidettä

7. Onko todistajan merkitys sama nykyisin kuin ennen?

- Merkitys suurempi ennen
- Sama merkitys nykyisin
- Merkitys suurempi nykyisin
- Ei mielipidettä

8. Todistajan valassa vannotaan Jumalan nimeen. Pitäisikö vertaus Jumalaan poistaa?

- Kyllä
- Ei
- Ei mielipidettä

9. Pitäisikö kaikille olla yksi yhteinen vala, mikä vannotaan?

- Kyllä
- Ei
- Ei mielipidettä

10. Kaipaako todistajan vala mielestäsi uudistamista?

1. Kyllä
2. Ei
3. Ei mielipidettä

11. Muita mielipiteitä liittyen todistajan valaan?

Saate kyselyyn

Hei!

Olen Turun ammattikorkeakoulun oikeustradenomiopiskelija ja teen parhaillaan opinnäytetyötäni. Opinnäytetyöni aiheena on todistajan valan merkitys 2000 – luvulla. Tutkin tulisiko todistajan valaa uudistaa ja tämän vuoksi suoritan kyselyn tutkiakseni ihmisten asenteita todistajan valaa kohtaan.

Kysely pitää sisällään 11 kysymystä, joista 10 on monivalintakysymyksiä, joten vastaaminen ei vie paljoa aikaa. Vastaaminen tapahtuu täysin nimettömästi. Voit vastata kyselyyn 7.10.2012 asti.

Kysely löytyy linkistä:

<http://www.webropolsurveys.com/S/2D70554E4BDC1001.par>

Kiitän kyselyyn vastanneita vaivannäöstä!

Jos sinulla on jotain kysyttävää kyselyyn liittyen, niin voit laittaa sähköpostia allekirjoittaneelle osoitteeseen: riikka.kuusisto@students.turkuamk.fi.

Ystävällisin terveisin,

Riikka Kuusisto

Haastattelujen kysymykset

1. Oletko törmännyt todistajan valaan työelämässäsi tai opinnoissasi?
2. Oletko itse toiminut todistajana tai nähnyt kenenkään todistavan?
3. Pidätkö todistamista vaativana tehtävänä?
4. Mikä siinä on vaativinta?
5. Pitäisikö todistamisesta saada paremmin korvausta?
6. Puhuisitko totta myös ilman todistajan valan olemassa oloa?
7. Olisitko valmis valehtelemaan huolimatta perättömän lausuman rangaistuksesta, jos saavutettu hyöty olisi suurempi?
8. Onko rangaistus ylipäätään riittävän ankara?
9. Onko todistajan valan lauserakenne liian monimutkainen vannottavaksi?
10. Häiritseekö Jumalan nimeen vannominen sinua?
11. Uskotko, että yksi kaikille yhteinen vala olisi parempi vaihtoehto?
12. Pitäisikö todistajan valaa mielestäsi uudistaa?

Vastausjakaumat kysymyksittäin

Alla on esitetty kaikki kysymykset ja vastausvaihtoehdot. Perässä on esitetty kuinka monta vastaa oli jokaisen kysymyksen tietyn vastausvaihtoehdon kannalla.

1. Sukupuoli: Mies 130

1. Sukupuoli: Nainen 382

2. Ikä: Alle 25 289

2. Ikä: 25-35 149

2. Ikä Yli 35 74

3. Tiedätkö mikä on todistajan vala?: Kyllä 263

3. Tiedätkö mikä on todistajan vala?: Ehkä 202

3. Tiedätkö mikä on todistajan vala?: En 47

4. Uskotko todistajan valan pakottavan puhumaan totta?: Kyllä 187

4. Uskotko todistajan valan pakottavan puhumaan totta?: Ehkä 131

4. Uskotko todistajan valan pakottavan puhumaan totta?: En 194

5. Tiedätkö mikä on rangaistus perättömästä lausumasta?: Kyllä 85

5. Tiedätkö mikä on rangaistus perättömästä lausumasta?: Ehkä 119

5. Tiedätkö mikä on rangaistus perättömästä lausumasta?: En 307

6. Pitäisikö rangaistuksen olla kovempi? (nykyään enintään kolme vuotta vankeutta): Pitäisi olla lievempi 10

6. Pitäisikö rangaistuksen olla kovempi? (nykyään enintään kolme vuotta vankeutta): On hyvä nykyisellään 289

6. Pitäisikö rangaistuksen olla kovempi? (nykyään enintään kolme vuotta vankeutta): Pitäisi olla kovempi 95
6. Pitäisikö rangaistuksen olla kovempi? (nykyään enintään kolme vuotta vankeutta): Ei mielipidettä 118
7. Onko todistajan merkitys sama nykyisin kuin ennen?: Merkitys suurempi ennen 165
7. Onko todistajan merkitys sama nykyisin kuin ennen?: Sama merkitys nykyisin 146
7. Onko todistajan merkitys sama nykyisin kuin ennen?: Merkitys suurempi nykyisin 43
7. Onko todistajan merkitys sama nykyisin kuin ennen?: Ei mielipidettä 158
8. Todistajan valassa vannotaan Jumalan nimeen. Pitäisikö vertaus Jumalaan poistaa?: Kyllä 318
8. Todistajan valassa vannotaan Jumalan nimeen. Pitäisikö vertaus Jumalaan poistaa?: Ei 118
8. Todistajan valassa vannotaan Jumalan nimeen. Pitäisikö vertaus Jumalaan poistaa?: Ei mielipidettä 76
9. Pitäisikö kaikille olla yksi yhteinen vala, mikä vannotaan?: Kyllä 379
9. Pitäisikö kaikille olla yksi yhteinen vala, mikä vannotaan?: Ei 60
9. Pitäisikö kaikille olla yksi yhteinen vala, mikä vannotaan?: Ei mielipidettä 73
10. Kaipaako todistajan vala mielestäsi uudistamista?: Kyllä 208
10. Kaipaako todistajan vala mielestäsi uudistamista?: Ei 59
10. Kaipaako todistajan vala mielestäsi uudistamista?: Ei mielipidettä 243

Avoimen kysymyksen vastaukset

Vastaajien määrä oli 82.

- Todistajan valaan voisi liittää kohdan, jossa todistaja kertoo tietävänsä, että väärästä valasta voidaan tuomita vankeutta. Ihan vain muistutuksena.
- Käsitykseni perustuu täysin amerikkalaiseen elokuvaan ja niissä lausuttaviin todistajan valoihin. En ole itse koskaan kuullut tai nähnyt suomalaista todistajan valaa, mutta nykyisessä monikulttuurisessa yhteiskunnassa, jossa rikollisia ja todistajia on niin islamisteissa, ateisteissa kuin kristityissäkin tuntuu hulluta Jumalaan viittaaminen. Yhtä hyvin voisi olla "Kautta kiven ja kannon..."
- Todistajat pitäisi testata ennen valan vannomista psykologisilla testeillä, jotta voitaisiin varmistua heidän kyvystä selviytyä haastavasta todistajantehtävästä.
- Mielestäni todistajan vala/vakuutus -järjestelmä on suhteellisen toimiva nykyiselläänkin.
- Ennen ehkä ajateltiin, että valasta pitää kiinni kun ihan jumalan nimissä vannottiin. Luulen kuitenkin, että nykyään ajatellaan niin paljon omaa etua ja lahjuksia ja muitakin varmasti on, että vääriä todistuksia annetaan enemmän eikä valaa oteta tosissaan.
- En tunne asian koskettavan minua tai läheisiäni, joten on vaikea muodottaa mielipidettä asiaa kohtaa.
- Jumalaviitteet aivan turhia ja syrjiviä eri uskontoja ja ateisteja kohtaan. Rituaalimainen höpöhöpöhommeli
- ei
- Vala on hyvä olla olemassa. Istuessani käräjillä olen havainnut, miten valan antaminen jännittää todistajia ja myöskin vakavoittaa. Ammattivalehtelijat tuskin valasta välittävät, mutta ns. tavikset kylläkin ja uskon sen vaikuttavan heihin siten, että asioista puhutaan totta.
- Jumalan nimeen vannominen tuntuu hölmöltä, kun yhä harvempi enää tuntuu jumalaan uskovan. Pitäisi olla vahvasti moraalinen vetoava, joka oikeasti laittaisi ajattelemaan. Se että mikä niin en osaa sanoa :) Todistajan merkitys vähenee mielestäni jatkuvasti tieteen kehittyessä, lisäksi ollaan yhä vahvemmin tietoisia siitä että vaikka ollaan sata varmoja esim. jonkun henkilön tunnistamisesta/tunnus merkeistä, ihmisen aivot ovat näissä asioissa liian usein väärässä.
- Uskon, että nykyisin voidaan helpommin valehdella myös todistajana. Ihmisten asenteet ovat muuttuneet ja valehtelua ei pidetä niin pahana rikoksena.
- Todistajan on tärkeää vannoa vala kaikkivaltiaan ja kaikkietävän Jumalan nimeen. Se herättää kunnioitusta ja Herran pelkoa oikeassa mielessä.
- Jumalan nimeen vannominen on hyvä asia siihen uskoville ihmisille, mutta sille pitäisi olla vaihtoehtoja nykypäivän Suomessa. Isoimmille uskonnoille voisi olla omansa nimeen vannominen ja ateisteille omansa. Kuitenkin, jos ihminen uskoo Jumalaan, Allahiin tai muuhun uskontoon, Hänen nimeensä vannominen on todennäköisesti tehokkaampaa kuin esimerkiksi yhteiskunnalle vannominen. Todistajan valan rikkomisesta pitäisi saada automaattisesti kovempi rangaistus, jotta syyllinen saa rangaistuksensa tai toisaalta syyttön ei saa rangaistusta.
- Nykyisin monella ihmisellä kunnioitus lakeja ja oikeusjärjestystä kohtaan on heikentynyt, siksi rangaistus väärästä valasta on paikallaan. Rangaistusta pitäisi koventaa nykyisestä, ei rangaistuksen pituutta muuttamalla, vaan esim. valehtelusta kiinnijäänyt tulisi julistaa määrääjäksi epäluotettavaksi henkilöksi, kuten laissa oli ennen. Sopiva pituus olisi 5 - 10 vuotta, tuona aikana varmasti oppisi miettimään, mitä seurauksia on perättömästä lausumasta.
- Käräjistä on huono kokemus. Murhapoltosta oikeus päätteli että riittäisi syyttää sabotaasista. Koska syytettyä ei ikinä saada kiinni niin minun pitää uhrata resursseja oikeudessa ravaamiseen. Minulla ei ole mitään mielenkiintoa puhua oikeudelle tarua eikä totta kun he eivät muutenkaan ole kiinnostuneita uhrieista. Olen oppinut että tästedes en näe enkä kuule mitään jos tilanne sattuis olemaan semmonen. Oman käden oikeus on parempi.
- Mielestäni todistajan valan tulisi tukea oikeusvaltion toimintaa ja olla täysin sama kaikille painottaen valtion lakia vetoamalla rotuun tai sukupuoleen, saati sitten uskontoon.
- Tuohon kaikille samanlaiseen valaan, mietin juuri sitä uskonto -näkökulmaa. Ehkä

- uskoivaiselle voisi olla hyvä vannoa oman jumalansa nimeen mutta ateistille se ei todellakaa sovi. Kyllä sitäkin vakaumusta pitäisi kunnioittaa.
- Todistaja saattaa pelätä todistaa, koska pelkää enemmän syyetyn taholta tulevaa uhkaa kuin oikeuden antamaa rangaistusta väärästä valasta.
  - Nykyään oikeuskäsittelyn ensimmäineen käsittely on niin kaukana tapahtumasta ajankohdasta, että valan vannominen mitä silloin tapahtui tuntuu mahdottomalta. Harva voi valan kautta vannoa muistavansa mitä tapahtui kaksi vuotta sitten
  - Todistajan vala on mielestäni vain psykologinen keino, jota on myös byrokraatiassa helppo hyödyntää "valan rikkoneita" vastaan.
  - Ehdottomasti säilytettävä viittaus Jumalaan, sillä vain joku perimmäinen pelota saattaa tehotta puhumaan ehdottomasti totta. Niinhän se on, että oikeudessa voi silti puhua mitä puhuu, mutta viimeinen tili on tehtävä kuollessaan Luojalleen.
  - Vaikka todistajan vala on ns. totuuteen pakottava, luulen että ihmiset eivät siltikään välitä tästä ja 3 vuoden rangaistus ei välttämättä liikuta kaikkia sillä on tapauksia joissa se että kerrotko totuutta vai keksitkö vhn omasta päästä ei välttämättä voi tulla ilmi ja jos todistajan henki yms. on vaakalaudalla en usko valan merkitykseen.
  - Nykyinen kolmen vuoden maksimituomio on liian matala. Tapauksesta riippuen todistajan rooli voi vaikuttaa ratkaisevasti ja kun on kyse esim oikeudenkäynnistä jossa tuomiona voi olla elinkautinen, on väärän valankin maksimirangaistus oltava pidempi. Tuomio oltava suhteutettavissa mahdollisen syyttömänä todistajan väärästä valasta tuomitun tuomioon
  - vaikka valheenpaljastuskokeiden tulokset eivät ole pitäviä oikeudessa, todistaja pitäisi olla kiinni koneessa, jolloin hänelle tulisi enemmän paineita todistaa rehellisesti.
  - Onko enää tänä päivänä samanlainen "pelote" kuin ennen?
  - uskonnon ei pitäisi mielestäni olla ollenkaan mukana koko todistajan valassa
  - Todistajan vakuutus voisi olla ainoa tarvittava asia. Rangaistusten tähdentäminen valaa vannoessa voisi toimia pelotteena sanoa asiat totuudenmukaisesti.
  - Pelkkä kirjoitettu sopimus toden puhumisesta riittäisi.
  - Puollan jumalan nimeen valan vannomista sillä, että suomi on suurelta osin kristillinen ja tällaista vannomista en pidä aiheellisena poistaa. Onhan siinä se muukin mantra mikä velvoittaa todistajaa puhumaan totta. Milestäni voitaisiin kysyä valan antajalta onko hänellä esim. tuota jumalan nimeen vannomisen kanssa jokin ristiriita tai haluaako jumalan nimeen valaansa vannoa? jolloin sen voisi jättää pois. En tunne tarkalleen todistajan valan merkitystä päätöstä tehdessä, mutta tosistuksen tulisi olla sellainen, ettei sitä helpolla voi antaa vääränä. Jotenka taitava kuulustelija saisi valan antajan näkökulman monelta kantilta. Valan olisi oltava ehdottoman luotettava ja taustoiltaan selvitetty. Siihen tulisi enemmän kinnittää huomiota mielestäni kuin siihen, että kenen nimiin luvataan puhua totta! Kuitenkin ne ketkä eivät oikeudessa totuutta puhu eivät sitä puhu vaikka valaa ei vannottaisi kenenkään nimiin.
  - Ei ole, hieman vieras aihe.
  - Haluaisin ensin tietää mitä tämä vala käytännössä merkitsee! Uudistus on aina hyvästä!
  - Tähän kyselyyn olisi voitu liittää puoliväliin lyhyt tiedoksianto siitä, mikä on todistajan vala.
  - Vala on mielestäni hyvin vanhentunut menettely eikä asiaa yhtään auta se, että jumalan sijasta voidaan lausua "kunnian ja omantunnon kautta". Mielestäni riittäisi että ennen todistajanlausuntoa oikeus toteaisi, että totuuden vastainen toiminta on rangaistava teko.
  - On se hyvä olla olemassa.
  - Todistajan vakuutus on mielestäni nykyisellään iha hyvä, todistajan valassa sen sijaan Jumalan kautta vannominen on mennyttä aikaa.
  - Se Jumala -sana pois.
  - Vannomisen pitäisi mielestäni olla omantunnon ja kunnian kautta.
  - Jos todistaja lausuu väärän valan sillä seurauksella, että joku toinen kärsii asiasta huomattavasti, voisi rangaistus olla enemmänkin kuin kolme vuotta.
  - Jumalaa on täysin naurettavaa sekoittaa ylipäätään mihinkään.
  - Ihmisillä on tietysti eri arvoisia ja erilaisia asioita, mihin kukin uskoo ja luottaa. Omantunnon kysymys mielestäni tuo vala. Ja pitäisikö siihen tosiaan luottaa että puhuu totta?
  - Kovemmat rangaistukset, jos ei kerro totuutta tai puhu totta!
  - Ei ole
  - En tiedä aiheesta juurikaan mitään...

- Aihe ei liity opiskelu- eikä työnkuvaani, joten vastaukset mututuntumalla.
- Mikään ei takaa sitä, että todistaja puhuu totta. Merkitys on pienentynyt, koska nykyään valehdellaan enemmän ja vakavistakin asioista. Mielestäni valalle ei voi laittaa liikaa painoarvoa, eikä varsinkaan perustaa koko tuomiota todistajan valalle ellei selvin faktoin voida osoittaa, että todistajan todistus pitää paikkansa.
- Vannominen jumalan nimeen tuntuu turhalta asialta, kirkkoon kuulumattomana se on lähinnä yhden tekevää. Todistajan valan rikkomisesta seuraava rangaistus tulisi suhteuttaa rikkomuksen ja käsiteltävän tapauksen vakavuuteen.
- Mielestäni ei saisi vannoa minkään uskontoasian nimeen, vaan vaikka oikeuslaitoksen tai tuomarin tms. Kuitenkin jonkin riittävän suuren auktoriteetin, jotta se myös uskottaisiin
- Itsellä on ainakin usko tuohon valaan mennyt viime aikoina. Syy on kenties median, joka riepottelee asioita, mutta tunne on että huolimatta valan vannomisesta ei oikeudessa niin sanotusti totuuden torvi huuda. Valitettavasti.
- Tuntuu että nykyään on hankala luottaa yhtään keneenkään, rahalla pystyy vaikuttamaan niin moneen asiaan ja niin paljon. Miksei siis pystyisi maksamaan tiettyjä sanoja todistaja suuhun valoista huolimatta?
- Ei muita
- Hyödyllinen, koska saa todistajalle aikaan paineen olla rehellinen. Näin ollen tapauksen uhrin etu toteutuu.
- Mihin tarvitaan valaa? Onko traditionaalinen jäännös menneiltä ajoilta? Eikö lähtökohaisesti voida ajatella, että todistuksen lausuminen tilanteena, ilman valaakin, voi yhtälailla velvoittaa. Muuten saa valehdella, mutta valan jälkeen ei? Valan vaikutuksen merkitys riippuu pitkälti ihmisen omasta tunnosta, ja tosiaan siitä, mitä on seurauksena valan rikkomisesta - mutta sama pätee kaikkeen rikollisuuteen ja vilpin tekemiseen. Toisille isoinkaan seuraamus ei vaikuta, ja toisilla omatunto huolehtii siitä, ettei pysty pieneenkään vilppiin.
- En ole kyseistä asiaa koskaan sen enempää miettinyt. Itse olen ateisti, jonka takia Jumalan nimeen vannominen pitäisi poistaa valasta.
- Kyseistä valaa olisi voinut hieman avata, ennen kyselyn tekoa...
- Todistajan ei ole pakko vannoa Jumalan nimeen, vaan saa myös vannoa omantunnon ja kunnian mukaan. Tätä vaihtoehtoa ei kyselyssä näkynyt. Toivottavasti tämä oli tiedossa sinulla.
- Loppujen lopuksi en usko siihen, että itse valan kauniit ja jylhät sanat jotenkin pakottaisivat henkilön puhumaan totta. Jos henkilö on päättänyt värittää tarinaansa sieltä täältä, voi olla, ettei hän välitä todistajanvalasta tai ei todella ymmärrä sen merkitystä. Ainoa jollain tasolla todistajaa motivoiva seikka lienee rangaistusuhka perättömästä lausumasta, jota pitäisi koventaa huomattavasti - 3(tai 6) vuoden ylärajaa ei välttämättä tarvitsisi muuttaa kovemmaksi laissa, mutta oikeuskäytännössä tämän kaltaisista rikoksista pitäisi saada tuomio asteikon yläpäästä.
Teon vakavuuden pitäisi heijastua tuomioissa selvemmin, sillä perättömän lausuman avulla mahdollisesti viatonkin henkilö voidaan tuomita rangaistukseen ja/tai hän menettää maineensa pelkästä oikeuskäsittelystä, jos kyseessä on esim. raiskaus tai muu törkeä väkivallanteko. Välineet siihen löytyvät, kun perättömästä lausumasta on sekä tavallinen että kvalifioitu tekemuoto.
Pahoittelen, etten hoksannut tätä vastauspyyntöä aiemmin, toivon, että tästä on edes jotain apua. Tsemppiä kuitenkin opintoihisi ja urallesi! Itse koitan epätoivoisesti päästä tuonne yliopiston puolelle lakia lukemaan, mutta viime kerta jäi pisteen päähän, joten ei sekään ihan putkeen mene.
- Näin äkkiseltään sanoisin (kysymykset kun ovat olleet melko mustavalkoisia), että mahd. uskossa oleville valalla saattaisi nykyään olla vielä jotain merkitystä, kaltaiselleni ateistille käytännössä ei lainkaan. Silti tätä voinee pitää jonkinlaisena vakuutena, että henkilö ymmärtää todistamisensa syyt ja seuraukset.
- Mikähän se mahtaa olla
- Uskonnolliset viittaukset valassa turhia, ne tulisi poistaa. Olisi hyvä luoda yksi todistajan vala, jonka ihminen voisi vannoa riippumatta uskonnostaan/taustastaan. Todistajan valasta tulisi kertoa kansalaisille tarkemmin mielellään jo lukiossa/ammattikoulussa.
- Varmaankin menettänyt merkitystä. Ihmiset saattavat pelätä todistamista tai puhua totta, pelkäävät kosta tms.
- Menettänyt täysin arvonsa todistajan luotettavuuden takeena
- En ole ajatellut asiaa

- Eikö todistajan vala ja todistajan vakuutus ole kaksi samaa asiaa (paitsi että ensimmäinen on kirkon jäsenille ja toinen kirkkoon kuulumattomille)? Eli jos hihhulointi poistetaan, niin kummankin vaihtoehdon sijaan olisi vain todistajan vakuutus.
- Pitäisi vedota Suomen lakiin, sillä sehän on se ainoa, millä on minkäänlaista fiksua syytä.
- Vertaus Jumalaan: useille uskonnollisilla vertauksilla ei ole mitään merkitystä monille - se vetoaa vain "uskovaisiin ja ns. Jumalaa pelkääviin."
Todistajan valalla vannotaan, että puhutaan totta. Mistä kuitenkaan voi pätevästi erottaa (ilman todisteita), että joku valehtelee?
Monelle totuus voi merkitä vain omaa (väritettyä) näkemystä ja kokemusta tapahtumasta.
- Hieman vieras /vaikea asia käsitellä ennen aamu kahdeksaa...
- En ole kokenut asiaa muuten kuin televisio sarjoista.:
- Vähän vaikea antaa mielipidettä, kun asiasta ei oikeastaan tiedä mitään.
- Pidän todistajan valaa edelleen tärkeänä, vakavanakin, asiana. Se on kuitenkin joiltain osin vanhanaikainen, joten ehkä sitäkin pitäisi saada hieman enemmän tähän päivään.
- En aluksi tiennyt mikä todistajan vala on vastatessani ensimmäiseen kysymykseen.
Vierustoverini kuitenkin selitti ja vastasinkin kysymyksiin ns tietäen mikä on todistajan vala.
- Todistajien yksityisyyttä pitäisi suojella paremmin ja lisätä todistajien turvaa. Näin todistajat antaisivat luotettavampia todistuksia tietäen olevansa turvassa jatkossa.
- Valassa on kyse liiaksi uskonnosta ja uskonnollisista asioista. valan pitäisi pohjautua pelkästään valaan ja väärästä valasta seuraavaan rangaistukseen.
- En ole tutustunut asiaa, joten minulla ei ole mielipidettä
- Todistajan vala on yleismaailmallinen käsite. Valan tulee säilyä oikeusjärjestelmässä.
- En tiiä. Aika simppele ja aneeminen kysely sulla hei. Olisit pistäny edes jotain kivoja palkintoja, ni oisit saattanu saada parempia vastauksia. Hähää!
- Nykyään kaikki eivät usko Jumalaan, joten vaikka vannovatkin Hänen nimeen se ei pakota heitä kertomaan totuutta,..
- Ei mitään kokemusta toditamisesta tai valasta, mutta vastasin kun pyydettiin
- Todistajan vala on käytänne, jolla tuomioistuim sitoo todistajan osaksi oikeusprosessia ja näin ollen perustellusti oikeusvaikutusten alaiseksi. Niinikään todistajan valan sisällöllä ei ole väliä, kunhan todistaja ymmärtää todistajan valan merkityksen ja sanktiot.